

PABLONËN CORINTONU 'ICË UNICAMA A PAIN BUÁNMIA QUIRICA

*Corintonuaxa Jesucristomi catamëcë unicama
Pablönén quirica cuënëoxuan*

¹ 'Ex Pablo 'ixun cana mitsu quirica buánmin, camina biti 'ain. Nucën Papa Dios cuëëncësabi oquin aín bana unicama ñuixunun ca Jesucristonën 'ë caísacëxa. An caísa 'ixun cana Sóstenesbëtan mitsu quirica buánmin. Axribi ca Jesucristomi catamëcë 'aish nucën xucën 'icën. ² Mitsúxmi Corinto émanuax Jesucristomi catamëcë 'icë, cana cuënëoxun ënë quirica mitsu buánmin. Mitsux Cristo Jesúsmi catamëcë 'aish camina Nucën Papa Diosnan 'ain. An ca ax cuëëncësabi oishi 'inun mitsu caísacëxa. Camabi menu 'icë unicama, an Nucën 'Ibu Jesucristo aín 'uchacama têrénxunun quixun ñucácë, a unicama usai 'inun caíscësaribi oquin ca Nucën Papa Diosan mitsu caísacëxa. Jesucristo ax ca a unicaman 'Ibu 'ianan nun 'Iburibi 'icën. ³ Usa 'aíshmi mitsux Nucën Papa Diosbëtan Nucën 'Ibu Jesucristonën nuibaquin 'aquincëx chuámarua bucucanti cana cuëënin.

*Cristo cupí nuibaquin Nucën Papa Diosan uni
'a quinti bana*

⁴ Cristo Jesús cupía mitsu nuibaquin ainan 'imicë cupí cana camabi nëtëن Nucën Papa Dios — asábi ca — cain. ⁵ Cristobë 'aíshmi aín sinânsaribi 'icë ca Nucën Papa Diosan an aín unicama 'unánmiti

ñu 'unánmiquin upí oquin sinanimi upiti bananun mitsu 'imiaxa. ⁶ Usa 'aish camina mitsux an Cristo ñui quicë bana 'unánquin, a bana quicësabi oquin 'acë 'ain. ⁷ Usa 'ixunmi Nucën 'Ibu Jesucristo utécënti nëtë cainia ca Nucën Papa Diosan aín unicama 'aquincësaribi oquin ami 'unánun mitsu 'aquinia. ⁸ Nucën 'Ibu Jesucristo utécëncëbëtan uinu 'icë unínbì mitsu ñuiquin —a unix ca 'atima ñu 'acë 'icë —quixun canúnma ca Nucën Papa Diosan mitsúnmì ami catamëquin 'atima ñu 'axunma 'anun ënquinma mitsu bérúanti 'icën. ⁹ Nucën Papa Diosan ca ax quicësabi oquin ñu 'aia. Mitsúnmì aín Béchicë, Nucën 'Ibu Jesús bë 'ixun, an sináncësaribi oquin sinánun ca mitsu caísacëxa.

I. PABLONËAN CORINTONU 'ICË UNICAMA 'ËSËA BANA (1.10-6.20)

Axa Jesucristomi catamëcë unicama bëtsi bëtsi oquin sinántima bana

¹⁰ Mitsux Jesucristomi sináncë 'aish camina 'en xucéantu 'ain. Usa 'icë cana Nucën 'Ibu Jesucristo cuéëncësabi oquin mitsu ësoquin cain: Bëtsin sináncësaribi oquin sinani camina bucucanti 'ain. Masáquin sinani camina bëtsibë nishanancantima 'ain. Nishananíma nuibananshiti camina camaxunbi bëtsin sináncësa oquinshi sinani upitax bucucanti 'ain. ¹¹ 'En xucéantu, cana mitsu cain, Cloénën aintsi 'ibun ca mitsux ismina bëtsibë bëtsibë ubíonan ubíonani bucui quixun ë caxa. ¹² Usoquian cacëxun 'en sináncëx ca ësa 'icën: mitsu raírinëx ca ax isa 'en 'unánmicë 'icë quia. Quimainun ca raírinëxribi ax isa Apolonën 'unánmicë 'icë quimainun, raírinëxribishi ax isa

Pedronën 'unánmicë 'icë quimainun raírinëxribishi ax isa Cristonën 'unánmicë 'icë quiax quia. ¹³ ¿Mitsun sináncëx cara Cristo 'itsa 'ic? Cristo ca 'itsama 'icën, ax ca achúshishi 'icën. 'Ex cana mitsun ñu 'aisama 'acëcama térëncë 'inun i curúsocënu bamama 'ain. 'Emi catamëtima Cristomishi catamëti camina nashimicë 'ian. ¹⁴ 'En mitsu achúshibi nashimicëma cupí cana Nucën Papa Dios —asábi ca —cain. Crispo 'imainun Gayo a rabéishi cana nashimian. ¹⁵ Usa 'ain camina mitsux Cristomi sinanima —Pablonan 'aish cana nashimicë 'ai —quiax quitima 'ain. ¹⁶ A 'imainun cana axa Estéfanasnën xubunu 'icëcamaishi nashimian. 'En sináncëx ca bëtsi uniribi a 'en nashimicë 'aíma 'icën. ¹⁷ Cristonën ca uni nashiminun 'ë cámä 'icën. Uni aín 'uchacama térëncë 'aish Nucën Papa Diosnan 'inun iéminux ca Cristo i curúsocënu bamacëxa quixun camabi uni canun ca Cristonën 'ë 'imiacëxa. An quirica 'unáncë unicamaxa quicësai unin cuaisama banan banaquimma unin cuaisabi oquin, upí oquin aín bana ñuixunun ca 'ë cacëxa.

*Cristonëx ca Nucën Papa Diosan cushiñu 'ianan
aín sinánsaribi 'icë quicë bana*

¹⁸ Cristo ca unin 'ucha cupí i curúsocënu bamacëxa quixun ñuicë bana a ca an Nucën Papa Dios cuëéncëma unicaman —a banax ca cëmë 'icë —quixun ñuiquin 'usania. Usa 'aínbì ca axa Nucën Papa Diosbë 'inux iéti unicaman a bana cuáquin, aín cushin 'imicëx cananuna nun 'uchacama térëncë 'aish Nucën Papa Diosnan 'ai quixun 'unania. ¹⁹ Èsai ca 'iti 'icë quiax ca Nucën Papa Diosan bana cuëñeo èsai quia:

'En sinanëinshi cana ñu 'unani quixun sináncë unicama ax ca 'en 'imicëx aín sinan ñancáishi 'iti 'icën. 'En cana ñu 'unani quixun sináncë uni ax ca 'en 'imicëx ñu 'unáncëma unisa 'iti 'icën.

²⁰ Sinánñu uni 'imainun an quirica 'unáncë uni 'imainun an énë menu 'icë ñuishi ñuiti 'unáncë uni acaman, ñu 'unáncë cana 'ai, quixun sináncë 'aínbi ca Nucën Papa Diosan sinan abë sénénmaira 'icën. Usa 'ain ca usa unicaman aín sinánsamaira Nucën Papa Diosan sinan 'icë quixun isti 'icën. ²¹ Nucën Papa Diosan upí oquin sinánquin mëníosabi oi ca uni anbi aín sinanëbi sinani Nucën Papa Diosnan 'itimá 'icën. Usa 'aínbi ca aín bana cuati ami catamëcë unicama ainan 'inun 'imia, raírinëxa —a bana ca ñancáishi 'icë —quicëbétanbi.

²² Judíos unicaman ca, nun cananuna asérabi Nucën Papa Diosan cushínbì ñu 'ai quixun 'unántisa tanquin unin 'acëma ñunu 'aia istisa tania. Usai atux 'imainun ca griego banan banacë unicaman unían 'unáncë ñu camabi 'unántisa tania. ²³ A unicamaxa usa 'aínbi cananuna nun i curúsocënu matáscë Cristo, a ñuiquin unicama bana ñuixunin. A bananu nun unicama ñuixuncëbë ca judíos unicamax rabini, uisa 'aish caraisa Cristo i curúsocënu bamati 'icë quixun sinani, ami catamëísama tania. Usaía judíos unicama 'imainun ca judíosma unicaman —Diosan Béchicë ca i curúsocënuax bamacëxa —quixun ñuiquin 'usania. ²⁴ A unicama usai 'imainunbi ca uicama cara Nucën Papa Diosan Cristomi cataménun sinánmicë 'icë acama, judíos unicama 'imainun griego banan banacë judíosma unicamanribi, —Cristo cupíshi ca Nucën Papa Diosan upí oquin sinánquin nun 'uchacama térénquin ainan 'inun

nu iémia —quixun 'unania. **25** Nucën Papa Diosan Cristo i curúsocënuaxa bamanun ëncë, ax ca 'aisama 'icë uni quicëbétanbi ca axa usai quicë unicaman sináncësamaira oquin sinánquin Nucën Papa Diosan Cristo nun 'ucha cupí i curúsocënuax bamanun ëancëxa. —Ax cushima 'ixun ca Diosan Jesucristo bamanun ëanxa — quixun sináncancëbétanbi ca Nucën Papa Diosan unin cushisamaira 'ixun iémitsinxunbi camabi unin 'ucha cupía bamanun Cristo 'imiacëxa.

26 'En xucéantu, mitsun camina ësoquin 'unánti 'ain: mitsux camina raírinëxëshi unin 'unáncë ñu 'unáinracë 'ain, rairinëxëshi camina 'apusa 'ain, rairinëxëshi camina uni itsibétan sénénmaira unin bëchicë 'ain. 'Itsamanëxëshi camina usa uni 'ain. Usa 'icëbi ca Nucën Papa Diosan ainan 'inun micama caísaxa. **27** Nucën Papa Diosan ca unían sináncëxa ñu 'unánma unicama ainan 'inun caísaxa. Caísun anbi atu 'unánmia isi ca an ñu 'unáncë unicama ax rabinia. Usaribi oquin ca unin iscëxa cushima unibu Nucën Papa Diosan ainan 'inun caísaxa. Caísuan anbi atu sináñmicëbë ca unin iscëx cushi unicama ax —nun sináncësamaira oquin ca atun sinania —quixun 'unani rabinia. **28** Ainsa ñu 'unánxa quixuan sináncë unicaman, —Diosan 'amicëxun ca aín unicaman nun sináncësamaira oquin sinania —quixun istánun ca Nucën Papa Diosan axa ënë nëtënu 'icë unían ñu 'unánma isa quixun sináncë unibu ainan 'inun caísaxa. **29** Uinu 'icë unínbia —'ënbi cana ñu 'unáncë 'ai —quixun sinánunma ca Nucën Papa Diosan ënë nëtënu 'icë unían sináncëxa ñu 'unánma unicama ainan 'inun caísaxa. **30** Nucën Papa Diosan 'imicëx camina ami catamëti Cristo Jesúsbë 'ianan an sináñmicë 'ain.

Usa 'aish camina Cristo Jesús cupía, ax cuëëncésabi oquinshimi 'anun Nucën Papa Diosan iémicë 'ain.
 31 Usa 'ain ca Nucën Papa Diosan bana cuëñeo quicésabi oquin, "Uinu 'icë unix cara rabítisa tania ax ca axbi rabiacatima —Nucën 'Ibu Diosan 'imicëx cana asábi 'ai —quixun sinánquin ashi rabiti 'icën".

2

Cristo i curúsocënu bama bana

1 'En xucéantu, Nucën Papa Diosan bana mitsu ñuixuni cuanxun cana an quirica 'unáncë unicamaxa quicésai unin cuaisama banan banaquinma mitsu ñuixuan. 2 Mitsubë 'ixun cana bëtsi bana ñuixunti sinánquinma, Jesucristo, unin i curúsocënu matáscë, ashi mitsu ñuixunti sinan. 3 Mitsubë 'ëx 'ain ca 'ën nami 'aisama 'iaxa. Mitsúnmì 'ën bana cuaisamasa sinani cana racuëti bëréan. 4 An ñu 'unáncë unían aín sinanénshi sinánquin bana ñuicësa oquin cana Jesucristo ñuiquin mitsu ñuixuncëma 'ain. Ama, aín Bëru Ñunshin Upitan 'aquincëxun cana Nucën Papa Diosan cushínshi ñuixunquin Jesucristomi catamënum mitsu sinanamian. 5 Unían aín sinanénbi sináncë banami catamëcë cupíma, asérabi aín cushían Nucën Papa Diosan sinanamicë mitsux 'inun quixun cana usaquin bana ñuixuan.

Aín Bëru Ñunshin Upitan sinánmicëxuan unin Nucën Papa Diosan 'unánmicë ñu 'unánti bana

6 Axa Jesucristomi catamëcë unicaman aín bana quicésabi oquin 'aia cananuna a unicama uisaira cara aín banacama quia quixun ñuixunin. Nun banax ca ènë nëtënu 'icë axa Cristomi catamëcëma

unicaman ñuicë bana ama 'icën. 'Ianan ca aín 'apucaman ñuicë bana ama 'icën. Acaman banaxa cushi 'icëbi ca xënbuquin unin sinanima.

⁷ Usa bana ñuixunquinma cananuna Nucën Papa Diosan ënë me uniocëma pan 'ixunbi sinan bana a ñuixunin. A bana quicësabi oi ca Jesucristo cupí uni aín 'uchacama térëncë 'aish xënibua 'aínbi Nucën Papa Diosnan 'iti 'icën. Usa 'icëbi ca béráma Nucën Papa Diosan, unicaman a bana 'unánun sinánmiama 'icën. Bérí cananuna an nu cacësabi oquin unicaman 'unánun a bana ñuixunin.

⁸ Ënë menu 'icë 'apucaman ca a bana 'unánma 'icën. A bana 'unánxun ca Nucën 'Ibu Jesús, Diossaribi cushi, a i curúsocënu matásmiama 'itsíanza.

⁹ Nun nu ñuicë banax ca Nucën Papa Diosan bana cuënëosaribi 'icën. A banax ca èsai quia:

Uinu 'icë unínbì ca iscëma 'icën, uinu 'icë unínbì ca a ñui quia cuacëma 'icën, uinu 'icë unínbì ca aín sinanën sináncëma 'icën, uisairai cara an a nuibacë uni abë 'aish 'iti 'icë quixun, Nucën Papa Diosan mëniosabi oi.

¹⁰ Nucën Papa Diosan mëníocëxun ca unin 'unáncëbétanmabi aín Bëru Ñunshin Upitan nu 'unánmiaxa. An ca camabi ñucama 'unania, Nucën Papa Diosan sináncë ñucamaribi ca 'unania.

¹¹ Uinu 'icë unínbì ca bëtsi unían sináncë ñu 'unanim, a unínsi ca an aín nuitu mëu sináncë ñu 'unanim. Usaribi oquin ca unin Nucën Papa Diosan sináncë ñu 'unanim. Aín Bëru Ñunshin Upitáinshi ca Nucën Papa Diosan sináncë ñu 'unanim. ¹² Nucën Papa Diosan ca nu axa Jesucristomi sináncëma unían sináncësaribi oquin sinánun 'imicëma 'icën. Ama, uisaira oquin cara

an nu 'imiti 'icë quixun nun 'unánun ca Nucën Papa Diosan aín Bëru Ñunshin Upí nubë 'inun nu 'inánxa. ¹³Nunbi sináncë bana cananuna únicama ñuixuniman. Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upitan 'amicëxunu sináncë bana ashi cananuna axa aín Bëru Ñunshin Upíñu unicama a ñuixunin.

¹⁴An sinánmicëma uni an ca Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upitan sinánmicë ñu 'unanimia. A ñucamax ca an iscëx 'usani ami cuaitisa 'icën. Unin ca a ñu 'unánti 'icën, Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upitan 'unánmicëxuins. ¹⁵Usa 'ain ca Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upitan sinánmicë uni an, unin 'acë ñucama 'imainun aín banacama, asérabi cara upí 'icë quixun 'unanimia. Usa 'aínbi ca uni itsin, a unin Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upitan sinánmicëxun 'acë ñu cara asérabi an sinánmicëxun 'acë 'icë quixun 'unanimia, Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upitan sinánmicëma 'ixun. ¹⁶Aín bana cuënëo ca quia: “¿Uin cara Nucën Papa Diosan sinan 'unanax? ¿Uin cara a 'unánmiti 'ic? An usaquin 'unánti uni ca 'áima 'icën”. Usa 'aínbi cananuna nun Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upitan sinánmicëxun Cristonën sináncësaribi oquin sinanin.

3

*An Nucën Papa Diosan bana uni ñuixuncë uni
ñuicë bana*

¹ 'En xucéantu, ëx mibë 'ixun cana axa aín Bëru Ñunshin Upitan sinánmicëx upiti Nucën Papa Diosmi catamëcë unicama 'unánmicësa oquin mitsu 'unánmiamma 'ain. Ama, an ënë menu 'icë

ñuishi sinánquin ëncëma pan unisa 'icë cana mitsu 'unánmiacën, bérími Cristo 'unáncë 'icë. ² Tuá xuratsu aín titan ñu pain pimiquinma aín xuma pain 'amicësa oquin, cana a pain 'unánti banaishi mitsu 'unánmiacën, Cristonëan mitsu 'unánmiti ñumi asérabi 'unántisama pain 'icë. Béríbi camina usabi 'ain. ³ Usai 'aish nutsi cuamianani nishananquin camina Cristonanma unin sináncësa oquinshi sinanin. Usa 'i camina an Nucën Papa Diosan bana cuacëma unicamaxa 'icësai 'in. ⁴ Usa 'aish camina raírinëxa —'ëx cana Pablonën 'unánmicë 'ai —quimainun raírinëx —'ëx cana Apólonën 'unánmicë 'ai —quin. Usai qui camina Cristonanma unin sináncësa oquinshi sinanin.

⁵ ¿'Ëx Pablo 'aish carana min sináncëx uisa uni 'ain? ¿Mitsun sináncëx cara Apolo uisa uni 'ic? Nucën Papa Diosan nu sinánmicësabi oquin mitsu bana ñuixuncëishi cananuna nux 'ain. Nun aín bana ñuixunia cuati camina Nucën 'Ibu Jesucristomi catamëacën.

⁶ Ënëx ca ësa 'icën: Unían ñu bëru anu 'apatia ca a me bëtsi unin 'umpaxan chabóia. Usoiabi ca Nucën Papa Diosainshi ñu bëru comia. Usaribi oquin cana 'en mitsu Nucën Papa Diosan bana ñuixunquin 'unánmiacën. 'En mitsu 'unánmicë bana a ca Apólonën mitsu ñuixuntëcëancëxa. Usoquinu nu rabëtan ñuixuniabi ca Nucën Papa Diosainshi Jesucristomi catamëun mitsu sinánmiacëxa. ⁷ An ñu bëru 'apácë uni 'imainun an a me 'unpaxan chabócë uni anbi ca ñu comima. Nucën Papa Diosan cuni ca comia. Usaribi oquin ca unin aín bana ñuixuniabi Nucën Papa Diosanshi uni Je-

sucristomi catamëti ainan 'inun 'imia. ⁸ Ainra paían uni bana ñuixuncë uni asaribi ca anribia uni bana 'unánmitécencë uni ax 'icën. Uisoquin cara aín ñu mëeti 'axa istancëxun ca Nucëن Papa Diosan a unicama cupíoti 'icën. ⁹ Nucëن Papa Dios cuëëncësabi oquin cananuna nucaman mitsu Jesucristomi sinánun aín bana ñuixuancëن, unían ñu bëru 'apácësaribi oquin. Usa 'ain ca Nucëن Papa Diosan unían 'apácë ñu bërua comicësaribi oquin Jesucristomi upiti catamënen mitsu 'imia.

'Imainun ca ësa 'icën: Xubuoquin ca unin amia cushiti itácame pain nitsíntancëxun i puruia. Usotancëxun ca aín mascuáncama 'aia. Usoquian 'acëx ca xubu upí 'ia. Usaribi oquin ca Nucëن Papa Diosan mitsu upí oquin 'acë xubu achúshisa 'inun 'imia. ¹⁰ An xubu 'ati 'unáncë unin ca itá upí pain caístancëxun nitsinia. Usaribi oquin cana 'ën pain mitsu Jesucristomi catamënen 'unánmiacëن. Usa 'ain ca uni itsían, ami xubu 'ati nitsíncë itámia unin i purucësa 'itánun mitsu Cristomi catamënen bana ñuixunquin mitsu 'unánmia. Usa 'ain ca uicaman cara mitsu 'unánmia an Jesucristo cuëëncësabi oquinshi mitsu 'unánminux, bëtsi bana mitsu ñuixunti rabanan bërúancati 'icën. ¹¹ Unían bëtsi bana ñuixuncëxi ca 'ën a ñuiquin ñuixunce banaishi cuati Jesucristomi catamëti uni Nucëن Papa Diosnan 'itti 'icën. ¹²⁻¹³ Jesucristonën uni, an uni bana ñuixuncë, an ca Nucëن Papa Diosan 'aquincëxun aín bana upí oquin 'unánquin, Jesucristomi catamëtia Nucëن Papa Dios cuëëncësabi oi 'inun unicama 'unánmiti 'icën. Usa 'aínbi ca uni raírinëن, usaquin 'unánmiquinma unicama Nucëن Papa Dios cuëëncësabi oi 'inun 'unánmima. Usa

'ain ca utëcënquin Jesucristonën uin cara aín bana upí oquin 'unánmiaxa quixun isnuxun 'aia. An upí oquin 'unánmicë unin 'unánmicë unicamax ca upí 'aish maxax upí 'imainun curi 'imainun uxu manë tsin nëënquinbi picëma usaribi 'iti 'icën. An upí oquinma 'unánmicë unin 'unánmicë unicamax ca i, pëi, basi xo acama nëënquin tsin picë usaribi 'iti 'icën. ¹⁴ An a ñuiquin bana ñuixuncëxun cuati ami catamëquian unin Jesucristo quicësabi oquin 'acë 'ain ca an atu bana ñuixuncë uni a Nucën Papa Diosan, upí oquin camina uni 'ë ñuiquin bana ñuixuancë quixun caquin cuëënquin upí oquin cupíoti 'icën. ¹⁵ Usa 'áinbi ca an aín bana cuacë unicama asérabi Jesucristomi catamëquin ax quicësabi oquin 'ati 'unánmiama cupí, an atu bana ñuixuncë uni a Nucën Papa Diosan, upí oquinmi 'ën bana uni 'unánmiama 'icë cana mi cupíoima quixun cati 'icën. Usa 'aish ca a uni —ñancábi cana uni 'unánmiacë —quixun sinani, cupí bitsimabi iëti 'icën, tsin nëëncëxbia uni iëcësaribi.

¹⁶ ¿Mitsun caramina 'unaniman, anua Nucën Papa Dios 'icë a camina mitsux 'ai quixun? Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upí ax ca mitsunu 'icën.

¹⁷ Aín Bëru Ñunshin Upí anu 'icë unicamax ca Nucën Papa Diosan iscëx upíra 'icën. Usa uni camina mitsux 'ain. Usa 'ain ca ui unin cara usa unicama sinanamiquin bëtsi bana ñuixunquin ami manumia, a Nucën Papa Diosan uisa cara oti 'icë usoquin 'ati 'icën.

¹⁸ Uni itsían mitsu sinanamiti rabanan camina bërúancati 'ain. Mitsun camina —'ënbì ñu 'unánce cana 'ai —quixun sinántima 'ain. Usaquin sinanima camina Jesucristonën sinánmicë 'inux

ñu 'unáncëma unisa 'iti 'ain. ¹⁹ Abia unin sináncë bana ax ca Nucën Papa Diosan iscëx ñancáishi 'icën. Nucën Papa Diosan bana aín unin cuënëo, ax ca èsai quia: "Ui unin cara bëtsi uni parania, a uni ca Nucën Papa Diosan 'amicëxun bëtsi uníribi usaribi oquin cupiti 'icën". ²⁰ Èsairibi ca aín bana quia: "An ñu 'unáncë unicama anbi sináncë banax ca ñuuma 'icë quixun ca Nucën 'Ibu Diosan 'unania". ²¹ Usa 'ain camina uin cara mi 'unánmia a unin 'unánmicëxbi rabítima 'ain. Uisa ñu cara aín unicama Nucën Papa Diosan 'unánmia, a camina mitsunribi 'unánti 'ain. ²² 'È 'imainun Apolo 'imainun Pedro, nucaman mitsu ñuixuncë banacama camina camaxunbi 'unánti 'ain. Nucën Papa Diosan ca ènë menu 'icë ñu mitsu 'inania. An 'imicëx camina ènë menu upiti bucuin. An 'imicëx camina bamatancëxbi abë upiti bucuti 'ain. Bëri camina an 'imicëx asábi 'ain, usabi camina 'iti 'ain, xénibua 'ainbi. ²³ 'Ianan camina Cristonan 'ain. Cristo ax ca Nucën Papa Diosnan 'icën.

4

Usaía an aín bana ñuixunuan Cristonën caiscë uni 'iá bana

¹ Mitsun camina 'unánti 'ain, nux cananuna an 'amicëxun Cristomi catamënen unicama aín bana ñuixuncëishi 'ain. Usa 'aish cananuna unian 'unánma 'icëbi, usai Cristomi catamëti ca uni ainan 'inux iéti 'icë quixuan Nucën Papa Diosan sinan bana, a uni ñuinun 'imicë 'ain. ² Uinu 'icë unin cara uni ñu mëëxunia an ca —upí oquin ca ñu mëëxunia —quixuan an ñu mëëmicë unin 'unánun upí oquin ñu mëëti 'icën. Usaribi ca an Nucën Papa Diosan bana ñuixuncë uni 'iti 'icën. ³ Usa

'aínbi cana 'ën mitsúxmi 'ë ñui 'ëmi manáncë bana 'imainun an uni ñui uni itsimi manáncëxun cuacë 'apucaman 'ë 'uchocë bana, abi taniman. Uisa uni carana 'ëx 'ai quixun cana 'ënbi sinaniman, Nucën 'Ibu Jesucristonën cuni ca 'unania. ⁴ 'En ñu 'atima 'acë 'ën chiquinacëma ca 'aíma 'icë quixun 'ën sinaniabi ca Nucën 'Ibu Jesucristonën cuni carana assérabi ñu 'aisama 'acëma 'ai quixun 'unania. ⁵ Usa 'ain camina Jesucristo utècëncëma pain 'ain, uisa uni cara uni itsi 'icë quixun sinántima 'ain. Utècënxun ca Nucën 'Ibu Jesucristonën, camabi uni an unéxun ñu 'acëcama 'imainun aín nuitka méúa sináncë ñucamaribi, an upí oquin 'unánun 'unánmiti 'icën. 'Unánmicëbëtan ca Nucën Papa Diosan ui unicaman cara aín 'ucha térëncë 'ixun ñu upí 'axa, a usaribi oquin —upí oquin camina 'a —quixun caquin cuëenmiti 'icën.

⁶ 'En xucëantu, Apolobë 'ëx 'icësaribitimi mitsux bëtsi bana sinanima Nucën Papa Dios quicësabi oíshi 'inun cana ènë ñucama ñuiquin mitsu cain. — An mitsu 'unánmicë unin 'unánmicësamaira oquin ca an nu 'unánmicë unin nu 'unánmia —quixun camina bëtsi uni catima 'ain. ⁷ ¿Uin cara mitsu raíri, bëtsi unicama 'icësamaira oími upí 'inun 'imíaxa? Nucën Papa Diosan 'imicëxma camina upí 'itsianma. Nucën Papa Diosan 'imicëx upí 'ixun ¿caramina uisa cupí —'ëxbi cana upí 'ai —quixun rabíquin sinanin?

⁸ Mitsun camina èsaquin sinanin, —nun cananuna upí oquin Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upitan 'unánmicëxun camabi ñu 'unain —quixun. Usa 'aish camina nun bëtsi ñu mitsu 'unánmiti cuëeniman. Mitsun sinani camina

mitsúxbi 'apusa 'ain, Jesucristo utëcëncëma 'aínbi. Mitsúxmi 'apu 'ain cananuna nuxribi cuëëni 'apu 'itsían. ⁹ Usami mitsux 'aínbi ca 'ën sináncëxun Nucën Papa Diosan nu uni raíri meuira 'imiaxa, aín bana ñuixunun Jesusan caíscë nux 'icëbi. Unían —'uchañu 'aish ca bamati 'icë —quixun ñuicë unisa cananuna nux 'ain. Nuxnu usaquin unin ñuicë 'icë ca unicama 'imainun ángelcamanribi 'isia. ¹⁰ Cristonën cacësabi oquin 'acë cupí mitsun iscëx nux ñuumara 'imainun camina mitsux aín bana 'unáncë 'ain. Mitsun sináncëxa nun bana racuëti banacësa, 'imainun ca mitsun bana cushi 'icën. Usa 'icë nu timaquin nu ñuianan ca mitsuishi unin nuija. ¹¹ Bérí nëtënbí cananuna béráma 'iásaribiti 'acëñuma 'ianan shimanan chupa upíñuma 'ain. 'Imainun ca unin nu bëtsi bëtsi oquin 'atimoia. Usa 'aish cananuna anu 'iti xubuñumabi 'ain. ¹² Atsánxunbi cananuna nun piti binuxun nun mëcënan ñu mëein. Numia 'atimati banaiabi cananuna nun Nucën Papa Dios a unicama ñucáxunin. Nu bëtsi bëtsi ocëxunbi cananuna tanshitin. ¹³ Nu ñui 'atimati banaiabi cananuna nun abë nuibanaïnsa tanquin upí oquinshi 'ësëin. Unin sináncëx cananuna nux 'aisama 'icëa unin pucë chinan usaribi 'ain, béríribi cananuna unin nu sináncëx usa 'ain.

¹⁴ Mitsúxmi masá nuitunun cana ënë ñucama mitsu cuënëoxuniman. Mitsúxmi 'en bëchicësa 'icë cana nuibaquin upí 'inun mitsu 'ësëin. ¹⁵ Itsa unin Cristo ñuiquin mitsu ñuixununbi cana 'en pain Jesucristo mitsu ñuixuancë. 'En ñuixuncëxun cuati camina ami catamëacë. Usa 'ain cana 'ëxëshi mitsun papasa 'ain. ¹⁶ 'En pain Jesucristonën bana mitsu ñuixuncë 'aish camina 'ëx 'icësaribiti 'iti 'ain.

¹⁷ Mitsúxmi 'ëx 'icësaribiti 'inun cana Timoteo

mitsu istánun xuan. 'En bana ñuia cuati axribi asérabi Nucën 'Ibu Jesucristomi catamëcë 'aish ca 'en nuibacë bëchicësa 'icën. Mitsunu cuanxun ca uisai carana 'ëx Jesucristomi catamëcë 'aish 'i, a mitsu ñuixunti 'icën. Camabi émanuaxa timëcë axa Jesucristomi catamëcë unicama a cana usai cana 'ëx Jesucristomi catamëti 'i quixun 'unánmin. ¹⁸ Mitsu raírinëx camina 'ëx sapi isna anu cuanti racuëti quixun sinani cérutin. ¹⁹ Usaquin sináncëbëbi cana Nucën 'Ibu Jesucristo cuéëncëbë 'itsama nëtë 'icëbë mitsu isi cuanti 'ain. Cuanxun cana a unicaman cara aín cuébitainshi banaquinma asérabi ax quicësabi oquin 'aia quixun isti 'ain. ²⁰ Axa —'ëx cana Nucën Papa Diosnan 'ai —quicë uni ama, an aín bana quicësabi oquin 'acë uni ax cuni ca asérabi Nucën Papa Diosnan 'icën. ²¹ ¿'En mitsu ñu cai cuanti caramina cuéënin? ¿'En ñu caquinma mitsu nuibaquin upí oquinshi cai cuanti caramina cuéënin?

5

Ax aín xanuma 'aínbi xanubë 'icë uni ñuicë bana

¹ 'En cana ésoquian chanioia cuan, micama achúshinëx ismina min papan xanubë 'in. Usai 'iti ca 'aisama 'icën. An Nucën Papa Diosan bana 'unáncëma uníxbi ca usai 'ima. ² ¿An usa ñu 'acë uni mitsubë 'aínbi caramina mitsun —nux çananuna asábi 'ai —quixun sinanin? Usaquin sinanima camina mitsux —nux cananuna 'aisama 'ai —quixun sinani rabínti 'ain. Rabíntquin camina a uni mitsubë 'inúnma chiquínti 'ain. ³ 'Ex mitsubëma 'ixunbi cana mitsubëtan 'acësaribi oquin énuixunbi

sinanin. 'Exbi anu 'ixun 'acësa oquin cana — a uni ca 'aisama 'icë —quixun sinanin. ⁴ Usa 'ain camina ami sinánquin an cushiocëxun Nucën 'Ibu Jesucristo cuëëncësa oquin 'anux timëti 'ain, 'enribi an cushiocëxun, an ca mitsu 'aquinia quixun simánxunmainun. ⁵ Timëxun camina a uni ñunshin 'atimanën 'apun uisoquin cara 'ati 'icë usoquian 'anun énti 'ain. Usaquian 'acëxa sinanacë ca a uni bamacëbi aín bëru ñunshin Nucën 'Ibu Jesusan utécënquin upí isti 'icën.

⁶ Bëtsi bëtsi ñu 'aisama 'aíbi camina mitsux rabinima —nux cananuna asábi 'ai —qui cuëënin. Usai 'iti ca 'aisama 'icën. ¿Caramina 'unaniman, "anun pán chamiti ñun ca chamaratsu 'ixunbi xuicëma pain 'icë páncama choia?" Usaribi oquin ca anu 'icë uni achúshinën 'uchaxbi sinanacëma 'ixun anu 'icë unicama usaribitia 'inun 'imiti 'icën. ⁷ Usa 'ain camina an a 'ai 'uchati ñu 'acë uni a ñua 'atécënuñunma ashiquin énum sinánmiti 'ain. Béráma judíos unicamax carnero imi atun xëcuënu 'unánti oquin shiax, bamatí 'aishbi iéa, usaribiti cananuna Cristo bama cupí iéan. Béráma axa iécë unicaman anun chamiti ñucéñunma 'acë pán piá usaribi 'inuxun camina mitsun Cristonan cupí uisa 'uchabi 'atécëntima 'ain. ⁸ Usa 'ixun cananuna nun 'ása oquin 'atimaquin sinánquinma upí oquinshi sinánan cëmë 'ixun uni paránquinma, —nun 'ucha téréncë 'aishnu Nucën Papa Diosnan 'inun ca Cristo bamacëxa —quixun sinánti 'ain. Usa 'ixun cananuna ñu 'aisama 'ati sinanima asérabi Cristomishi sinani ax cuëëncësabi oíshi 'iti 'ain.

⁹ Mitsu buánminuxun 'én cuëñëocë quirica itsi anu cana ésaquin mitsu cacën, ainanmabi xanu cuëënbëquincë uni 'imainun xanúxmabi

uni itsibë 'icë uni abë niaxma 'inun. ¹⁰ Camabi unibë niaxma 'inun quixun cana mitsu caiman. Ënë nêtënu 'icë ñuishi sináncë unicaman ca ainanmabi xanu cuëëanan, uni itsin ñu cuëëanan, ñu mëcamanan, Nucën Papa Diosmi sinánquinma unin 'acë ñu rabia. Camabi menu ca usa uni 'icën. Usa unibubë 'iisa tanquinmabi camina uiñu 'icë menuabi usa uni isíma 'itima 'ain. ¹¹ Èsaquinshi cana mitsu caisa tanin. Axa —'ëx cana Jesucristomi sináncë 'ai —quibi cëmëcë unibë camina nitima 'ain. Jesucristonainsa quiquinbia ainanmabi xanu cuëënbëquincë uni 'imainun xanúxmabi uni itsibëribi 'icë uni 'imainun bëtsi unin ñu cuëëncë uni 'imainun Nucën Papa Diosmi sinánquinma unin 'acë ñu rabicë uni 'imainun ñuiianancë uni 'imainun paëncë uni 'imainun mëcamacë uni, usa unibubë camina nitima 'ain, abëtanbi camina pitima 'ain. ¹²⁻¹³ 'En cana axa Jesucristomi sináncëma unicama 'uchoquein — mix camina 'aisamaira uchañu 'ai —quixun catima 'ain. Nucën Papa Diosan cuni ca atu 'uchoti 'icën. Usa 'aínbi camina mitsúnbi ax mitsubë Jesucristomi catamëcë 'ixunbia 'atima ñu 'aia 'unánquin a uni 'uchoti 'ain. Usoquin 'aquin camina axa mitsubë 'icë uni aín 'ucha cupí mitsubë 'iayma 'inun chiquínti 'ain.

6

*Axa Jesucristomi sináncë uníxa, an Nucën Papa
Diosan bana 'unáncëma 'apumi manántima bana*

¹ Mitsux Jesucristonën uni 'aíshbi mibëa Jesucristomi sináncë unibë nishantançexun camina axa Cristomi sináncëma 'apumi manánquinma,

mitsúnbi an Nucën Papa Diosan bana cuacë uni raíribëtan mëníoti 'ain. ² Jesucristo nun 'apu 'inux ucébëtan ca aín unicaman abëtan camabi unin uisa ñu cara 'axa quixun isti 'icën. ¿Mitsux Jesucristobë 'apu 'iti 'ixun caramina unían bëri 'acë ñu 'unánquin mëníoxuntima 'ain? ³ Angelnënribi cara ñu upí 'axa quixun cananuna isti 'ain. Angelcaman cara ñu upí 'axa quixun 'unánti 'ixun cananuna asérabi ënë nëtënu 'icë unin cara ñu upí 'aia quixun 'unánti 'ain. ⁴ ¿Mitsux Jesucristonën uni 'aíshbi mibëa Jesucristomi sináncë unibë nishançancëx caramina axa ami sináncëma uninu ami manani cuanti 'ain? ⁵ Usai 'itimimi rabínun quixun cana usaquin mitsu cain. ¿Mitsúxbi caramina usa ñu mënionantima 'ain? ⁶ ¿Axa Jesucristomi catamëcë uníxa bëtsi ñui ami manani, axa Jesucristomi sináncëma 'apunu cuanti cara asábi 'ic? ⁷ An mitsubëtan Jesucristonën bana 'unánçë unimi manánbëquinti ax ca 'aisama 'icën. Ami manánquinmami an uisa cara mi ocëxunbi tan shiquin min ñua mëcamatiabi isëshiti ca asábi 'iti 'icën. ⁸ Usai 'iti asábi 'aínbi camina mitsun uni itsimi 'uchaquin aín ñu mëcamanan bëtsi bëtsi ñuribi 'ain, abëtanmi Jesucristonën bana cuacë unibi camina usoquin 'ain.

⁹ ¿Aín nëtënu abë 'iisa 'aíshbi ca an ñu 'aisama 'acë uni aín nëtënu Nucën Papa Diosbë 'itima 'icë quixun caramina 'unaniman? Camina 'unánti 'ain, ainanmabi xanu cuëencë unicama 'imainun an Nucën Papa Diosmi sinánquinma unin 'acë ñu rabicë unicama 'imainun aín xanuma 'aínbi bëtsi unin xanubë 'icë uni 'imainun xanúxmabi uni itsibë 'icë uni, ¹⁰ 'imainun an ñu mëcamacë uni 'imainun an bëtsi unin ñu cuëencë uni, 'imainun

axa ñuiyanancë uni 'imainun paéncë uni 'imainun an uni paránxun aín ñu bicë uni, acamax ca Nucën Papa Diosan nêtenu 'itima 'icën. ¹¹ Usa uni camina mitsu raírinëx 'iacën. Iá 'aínbi ca mitsun ñu 'atima 'acécama téréncë 'ain mitsun nuitu upí 'icën. Usa 'aish camina Nucën 'Ibu Jesucristo cupí, Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upitan 'imicëx, an iscëx ainan 'ain.

Nun namia Jesucristonan 'ain 'uchotima bana

¹² Asérabi ca ënë bana quia, “unin ca aín cuéëncësoquin ñu 'ati 'icën”. Usa 'aínbi cana 'ëx upí 'iisa tanquin camabi ñuira 'atima 'ain. Unin ca aín cuéëncësoquin ñu 'ati 'icën. Usa 'aínbi cana unían ñunshínquin 'acësoquin ñu 'atima 'aisama tanin. ¹³ Ësaía uni quicë ax ca asérabi 'icën: Piisa tanquin nun picë ñu ax ca nun pucunu atsíntancëxun nun nami cushioia, Nucën Papa Diosan mëéníosabi oquin. Usa 'aínbi cananuna ënë menuxunu 'acësa oquin Nucën Papa Diosan nêtenu 'ixun usa ñucama sinántëcënim. Usa 'aínbi ca unin usai 'iti sinánquinbi ténëquin aín nami 'uchotima 'icën, aín xanuma 'aínbi xanu itsibë 'ianan unix uni itsibë 'iquin. Unían ainan 'ixun ax cuéëncësa oquinshi sinánun ca Nucën 'Ibu Diosan camabi uni uniocëxa. ¹⁴ Usoquin nu unio 'ixun ca an Nucën 'Ibu Jesús baísquimiasaribi oquin aín cushínbi nuribi baísquimiti 'icën.

¹⁵ ¿Caramina, mitsux camina Jesucristonan 'ai quixun 'unaniman? ¿'Ex Jesucristonan 'aíshbi carana 'ëx 'atima xanubë asaribi 'inux 'iti 'ain? Uisa 'aíshbi cana 'itima 'ain. ¹⁶ ¿Axa xanu 'atimabë 'icë uni ax ca abë achúshisa 'icë quixun caramina 'unaniman? Nucën Papa Diosan bana cuënëo

quicësabi oi ca uni xanubë rabë 'aíshbi achúshisa 'icën. ¹⁷ Usa 'aínbi ca uinu 'icë unix cara Nucëن 'Ibu Jesucristonan 'icë, an sináncësaribi oquin sinani abë achúshisa 'icën.

¹⁸ Usa uni 'imainun usa xanumi camina 'unánti 'ain. Aín xanu 'aímabi xanu itsibë 'icë uni 'imainun xanúxmabi uni itsibë 'icë uni an ca abi aín namibi 'uchoquein 'atimamia. Ñu raíri 'aisama 'aquinbi ca unin usoquin aín nami 'uchoima. ¹⁹ ¿Aín Bëru Ñunshin Upí a Nucëن Papa Diosan mitsu 'ináncë, ax ca minu 'icë quixun caramina 'unaniman? Mitsux camina anu ax 'icë, a 'ain. Usa 'ain camina miishima 'ain, ax ca min 'Ibu 'icën. ²⁰ Nucëن Papa Diosan ca mitsúxmi ainainshi 'iti oquin aín Bëchicë bamati oquin mëníocëxa. Ainan 'aish camina mitsux cuëencësa oi 'ima ax cuëencësabi oíshi 'iti 'ain. Usa 'ixun camina mitsun nami 'imainun mitsun sinan upí 'ixun Nucëن Papa Dios cuëencësa oquinshi ñu 'ati 'ain. Usaími mitsux 'ia isquin ca raírinën —upí ca Nucëن Papa Dios 'icë —quixun 'unánti 'icën.

II. CORINTONU 'ICË UNICAMAN ÑUCÁCËXUAN PABLONËN CA (7-16)

7

Unin cara xanu biti 'icë quixuan Corintonu 'icë unicaman ñucácëxuan Pablonën ca

¹ Mitsúmni 'ë quirica bëmiquin ñucácë banacama a ñuiquin cana ésaquin mitsu cain, unin xanu bitima ca asábi 'icën. ² Usa 'aínbi ca camabi unin xanu cuëenia. Usa 'ain ca xanu itsi cuëënti rabanan camabi uni xanuñu 'iti 'icën, camabi xanúxribi ca bënëñu 'iti 'icën. ³ Nucëن Papa Diosan mëniosabi oi ca uni aín xanubë 'iti 'icën. Usaribiti ca xanu aín

bënëbë 'iti 'icën. ⁴Xanux ca axëshima 'icën, ax ca aín bënënanribi 'icën. Usaribiti ca uni axëshima 'icën, ax ca aín xanunanribi 'icën. ⁵Usa 'ain ca xanun aín bënë aín nami 'aisa tancëxun timatima 'icën. 'Imainun ca unínríbi aín xanu aín nami 'amitisa tancëxun timatima 'icën. A rabëtaxbi upiti Nucën Papa Diosbë banatisa taní cananquin méniotancëx cuni ca ënánanti 'icën. Ñunshin 'atimanën 'apúan 'atimaquin sinánmicëx ténétisama taní 'uchati rabanan biránantëcënuxbi ca bënëtishi ënánanti 'icën.

⁶ Unían asérabi xanu binun quixun cana 'én caiman. Biisa tanquin ca biti 'icën. ⁷'Én sináncëx ca camabi uni 'ésaribi xanuñuma 'iti asábi 'icën. Usa 'aínbi ca Nucën Papa Diosan achúshi achúshi uni, xanuribi, uisai cara 'iti 'icë quixun méníoia.

⁸ Ésaquin cana mitsu cain, xanuñuma unin xanu bitima ca asábi 'icën, 'éx 'icësaribiti. 'Imainun ca bënëñuma xanu 'imainun casunamëcë xanu bënútima asábi 'icën. ⁹Usa 'aínbi ca xanuñuma 'iti ténétisama tanquin unin xanu biti 'icën, xanúxribi ca bënëñuma 'iti ténétisama taní bënuti 'icën.

¹⁰ Bënëñu xanu ñuiquin cana ésaquin cain, an ca aín bënë éntima 'icën. 'Én sinanënbí caquimma cana Nucën 'Ibu Jesusan sinánmicëxun usaquin cain. ¹¹Aín bënë ënquinbi ca xanun uni itsi bitima 'icën. Biisa tanquin ca aín bënë bitécënti 'icën. Usaribi oquin ca unin aín xanu éntima 'icën.

¹² Ënë banaribi ñuiquin cana Nucën 'Ibu Jesusan 'ë sinánmicëma, 'ënbí sinánquin, ésaquin mitsu cain: axa Jesucristomi catamëcë unin ca aín xanúxa Jesucristomi catamëcëma 'aíshbi abë upí 'ixun éinsama tancëxun éntima 'icën. ¹³ Usaribi oquin ca xanuxun ax Jesucristomi catamëcë 'ixun aín bënë Jesucristomi catamëcëma 'icëbi

an ëinsama tancëxun ëntima 'icën. ¹⁴ Usa 'ain ca aín xanu Jesúsmi catamëcë 'ixun aín bënëribi Jesúsmi sinánun sinánmiti 'icën. Sinánmianan ca aín tuácamaribi Jesucristomi sinánun sinánmiti 'icën. Usaribi oquin ca aín bënën Jesúsmi catamëcë 'ixun aín xanuribi Jesúsmi sinánun sinánmianan aín bëchicë Nucën Papa Diosan bana 'unánmiti 'icën. Usaquinmi 'aquincëx ca mitsun bëchicëcama ax an Nucën Papa Diosan bana cuacëma unin bëchicësa 'itima 'icën. ¹⁵ Usa 'aínbì ca axa Jesúsmi catamëcëma unin aín xanu Jesúsmi catamëcë 'icë ëinsa tanquin ënti 'icën. Usaía 'icëxbi ca aín xanun 'uchama 'icën. Usaribi oquin ca axa Jesúsmi catamëcëma xanun aín bënë Jesúsmi catamëcë 'icë ëinsa tanquin ënti 'icën. Usaía 'icëxbi ca aín bënën 'uchama 'icën. Nucën Papa Dios ca nuxnu nun xanubë 'atimonani cuëbícanani tsoti cuëënima. ¹⁶ Camina 'unaniman, mix xanu 'ixunmi ami sinánmisa tancëx cara min bënë Jesucristomi sinánti 'icë quixun. Camina 'unaniman, mix bëbu 'ixunmi ami sinánmisa tancëx cara min xanu Jesucristomi sinánti 'icë quixun.

¹⁷ Nucën 'Ibu Dios cuëëncësabi oi camina a nëtëan an mitsu ainan 'imicë, usaíbi 'iti 'ain. Usoquin cana camabi ëmanu 'icë axa Jesucristomi catamëcë unicama cain. ¹⁸ Ènëx ca ësa 'icën. Mitsux judíos uni 'icë Nucën Papa Diosan Jesúsmi cataménun sinánmicëx camina mitsux judíos unicama 'icësaribiti 'unánti ocë 'aish usabi 'iti 'ain. Usaribiti mitsux judíosma uni 'aish Jesúsmi catamëti ami sinántancëx camina judíos uni 'icësaribiti 'inux 'unánti oracatima 'ain. ¹⁹ 'Unánti oracacë 'ianan 'unánti oracacëma 'ixunbia aín bana quicësabi oquin 'aia cuni ca Nucën Papa Diosan uni upí

isia. ²⁰ Uisai cara Nucën Papa Diosan ainan 'inun 'imicëma pain 'aish 'iaxa, usaíbi ca ainan 'aish uni 'iti 'icën. ²¹ Mixmi an uni ñu mëëxuncë uni 'icë Nucën Papa Diosan ainan 'imicëxun camina bënëquinma min 'acësabi oquin an mi ñu mëëmicë uni ñu mëëxunti 'ain. Usa 'aínbì camina an mi 'aisa tanquin chiquíncëx anuax cuanti 'ain. ²² Uni an uni ñu mëëmicë uninan 'ixun ca aín 'ibu cuëëncësabi oquin 'aia. Usa 'aíshbi ca Nucën 'Ibu Jesucristonén ainan 'inun 'imicë 'ixun a unin an ñu mëëmicë uni ñu mëëxuníbi, Nucën 'Ibu Jesucristomi catamëcë 'ixun upí oquin 'acë 'aish, abi 'axuncësa 'ia. Usaribi oquin ca uni an uni ñu mëëxuncëma a Nucën Papa Diosan ainan 'inun Cristomi sinánmicë 'ixun, ax aín bamati nëtë sënëntamainun Cristonén uni 'ixun ax cuëëncësabi oquinshi 'aia. ²³ Mitsúxmi ainaishi 'iti oquin ca Nucën Papa Diosan aín Bëchicëbi camabi uni cupí bamati oquin mëníocëxa. Usa 'ain camina uinu 'icë unínbìa Jesucristo cuëëncësoquinma ax cuëëncësoquinshi 'acë 'itima 'ain. ²⁴ 'En xucéantu, cana mitsu catëcënin, uisai caramina Nucën Papa Diosan Jesucristomi sinánmicëma pan 'aish 'ia, usabii camina 'iti 'ain, Nucën Papa Dios cuëëncësabi oi.

²⁵ Nucën 'Ibu Jesusan sinánmicëma 'ëxbì cana, bënëñuma xanu 'imainun xanuñuma uni ñuiquinmi mitsun 'ëñucácë a ñui ësai quin, Nucën 'Ibu Jesusan aín bana unicama ax cuëëncësabi oquin ñuixunti 'imicë 'aish. ²⁶ Axa ami catamëcëma unicaman ca axa Jesucristomi catamëcë unicama ami nishquin bëtsi bëtsi oia. Usaquian 'acëx cananuna upitax bucuiman. Usa 'ain ca 'en sináncëx, xanuñuma uni ax usabi 'iti 'icën, bënëñuma xanu axribi ca

usabi 'iti 'icën. ²⁷ Xanuñu 'ixun camina a énti sinántima 'ain. Xanuñuma 'ixun camina xanu biti sinántima 'ain. ²⁸ Unin xanu biti, ax ca 'uchama 'icën. Usaribiti ca xanu bënuti ax 'uchama 'icën. Usa 'aínbi ca an xanu bicë uni 'imainun axa bënuçë xanu, ax an Nucën Papa Diosan bana cuacëma unicamán 'atimocëx 'aisamaira témérati 'icën, an xanu bicëma uni 'imainun bënuçëma xanu 'icësamaira oi.

²⁹ 'En xucéantu, ësaquin cana mitsu caisa tanin, xënibuirai cananuna tsótima 'ain. Usa 'ain ca uni xanuñu 'aíshbi xanuñumasa 'iti 'icën. ³⁰ Axa rarumacë uni an ca aín rarumatishi sinántima 'icën. Axa bëtsi unicamabë timéax cuëëncë unicamax ca axa cuëëncëma unicamasaribi 'iti 'icën. An ñu bicë uni axribi ca ñuñu 'aíshbi ñuñumasa 'iti 'icën. ³¹ Ènë nëtënuanu iscë ñu ènëx ca cëñutia. Usa 'ain ca ènë nëtënuuxan an ñu bicë uni ax ñu bicëma unisa 'iti 'icën.

³² Mitsúxmi ènë nëtënu 'icë ñu 'aisamaira oquin sinani masá nuituti bënëti cana cuëënimán. Xanuñuma unin ca Nucën 'Ibu Jesús cuëëncësa oquinshi 'ati sinania, axa cuëëntanun. ³³ Usa 'aínbi ca xanuñu uni an ènë nëtënu 'icë ñuñu 'iti sinania, aín xanu cuëëntanun. ³⁴ Usaribi oquin ca bënëñuma xanun Nucën Papa Diosan iscëxun ñu upíshi 'ati sinánan aín sinan upí 'ixun Nucën 'Ibu Jesús cuëëncësa oquinshi 'ati sinania, ax cuëëntanun. Usa 'aínbi ca bënëñu xanu an ènë nëtënu 'icë ñuishi sinania, aín bënë cuëëntanun.

³⁵ Mitsu ènë nëtënu 'icë ñucama 'aisamaira sinánxma 'inun caquin cana mitsu masá nuitumitisama tanin. Mitsúxmi chuámarua 'iti cupíshi cana usaquin mitsu can, mitsúxmi bëtsi ñumi sinanima Nucën 'Ibu Jesús cuëëncësabi oíshi 'i cuëënun.

36 Usa 'aínbi ca unin aín bëchicë xanu, aín bënuti sënëncëbëtan, 'iisa tania bënumiti 'icën. Ax ca 'uchama 'icën. Usaía 'iti ca asábi 'icën. **37** Usa 'aínbi ca uni itsin upí oquin sinánxun, aín bëchicë xanu bënumisama tanquin axribia bënutisama tania, a bënumitima 'icën. Usaía 'iti ca asábi 'icën. **38** Usa 'ain ca unin aín bëchicë bënumiti asábi 'icën. 'Imainun ca unian aín bëchicë bënumitima ax asábiira 'icën.

39 Bënëñu xanu an ca usai uni 'iti quicësabi oquin, bamacëma 'icë aín bënë éntima 'icën. Aín bënë bamacëbë cuni ca 'iisa tani bënuti 'icën, Nucën 'Ibu Jesús cuëëncëbë. **40** Usa 'aínbi ca 'ën sináncëx bënëñu 'aish 'icësamairaj bënëñuma 'aish chuámarua tani cuëënti 'icën. 'En sináncëxun ca Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upitan usaquin 'ë sinánmiixa.

8

Unin 'acë ñu rabiquin ñuina 'acë piti ñuiquian Pablonén ca bana

1 Unian unínbì 'acë ñu rabiquin 'aracacë ñuina 'acë a namix cara piisa 'icë quixunmi 'ë ñucácë bana, a ñuiquin cana ésaquin mitsu cain. 'En 'unáncësaribi oquin camina mitsun asérabi 'unan, Nucën Papa Diosëshi dios 'ain ca unin 'acë ñu rabiquin ñuina rëcë a nami ax bëtsi namisaribi 'aish piti 'icën. Usaquin sinani ca uni raíri ainra isa ñu 'unánxa quixun sinani, a nami pi, bëtsibë céruanánia. Usa 'aínbi ca raírinëx, a namix ca bëtsi namisaribi 'aish piti 'icë quixun 'unánxunbi an picëma unicama nuibaquin 'uchamisama tanquin piima, Jesucristonén sinánsaribi 'ixun. **2** An — 'ën cana ñu 'unan —quixun sináncë uni an ñu 'unánxunbi ca asérabi uisai 'iti cara quixun upí

oquin 'unánima. ³ Usa 'aínbi ca axa asérabi ami sináncë uni a Nucën Papa Diosan ainan 'icë 'unania.

⁴ Unínbì 'acë ñu rabiquin ñuina rëcë aín nami piti cara asábi 'icë quixunmi 'ë ñucácë bana a ñuiquin cana ësaquin mitsu cain. Cananuna 'unan, unin 'acë ñu ax ca ñuishi uniocë 'aish asérabi diosma 'icën. Nucën Papa Dios ax ca achúshi 'icën, bëtsi dios ca 'áima 'icën. ⁵ Raíri unin ca sinania, 'aisamaira ca dios 'icë quixun. Usa 'aish ca naínu 'icë 'imainun menu 'icëribi 'icën. Ax ca dios 'icë quianan ax ca nun 'ibu 'icë quiax quia. ⁶ Usaquian sináncëbëtanbi cananuna nun 'unanin, achúshi ca Nucën Papa Dios 'icën. An ca camabi ñu uniocëxa. Ainan 'inun ca nuribi uniocëxa. 'Imainun ca Nucën 'Ibu achúshi, Jesucristo, ashi 'icën. An ca aín Papabëtan camabi ñu unionan nuribi uniocëxa.

⁷ Usa 'aínbi ca axa Jesúsmi catamëcë uni raírinëن —unían rabinuxun 'acë ñu ax ca ñuishi 'aish anu nun rabiti dios, ama 'icë —quixun upí oquin 'unaníma. 'Unánquinma ca usabi oquin unin 'acë ñu rabicë 'ixun, Jesucristomi catamëquinbi a ñu rabiquin ñuina rëxun aín nami piia. Piquinbi ca —unían a ñu rabiquin rëcë ñuina nami pi sapi cana 'ucha —quixun sinania. ⁸ Nucën Papa Diosan iscëx ca an ñu picëma uni 'icësaribi an ñu picë uni 'icën. Usa 'ain cananuna nun ñu picë cupí 'ianan nun ñu picëma cupí Nucën Papa Diosan iscëx upí 'ima. ⁹ 'Aisa tanquin camina uni itsin usa ñu rabiquin ñuina 'acë aín nami piti 'ain. Usa 'aínbi camina an upí oquin —a ñux ca unin 'acë 'aish ñuishi 'icë —quixun 'unáncëma uni a 'uchamiti rabanan sinánti 'ain, —cana pitima 'ai —quixun. ¹⁰ Ënëx

ca ñesa 'icëñ. Min a rabinuxun unin uniocë ñu a rabiquinma camina—a rabiquian unin rëcë ñuina nami a pii bi cana Nucëñ Papa Diosmi 'uchaima—quixun sinánquin, anuxun a ñu rabiti xubunuxun a nami piti 'ain. Usa 'aínbi ca minmi a nami piia iscë cupí an —unin uniocë ñux ca ñuishi 'icë—quixun upí oquin 'unáncëma uni, an a ñu rabiquin a nami piti 'icëñ. ¹¹ Min a nami piquin camina, min-nun rabanan 'icësaribitía anun rabananribi Cristo bama uni, a 'uchamin. ¹² Usaquin piquin camina axa mibë Jesúsmi sináncë uni, an —unin uniocë ñu ax unínbì 'acë 'aish cushiñuma 'ain ca a rabiquin unin 'acë ñuina namix bëtsi namisaribi 'icë—quixun 'unáncëma 'ixunbi anribi pinun sinánmin. Sinánmì ami 'uchai camina Cristomiribi 'uchain. ¹³ Usaquin 'ën a nami piquin axa Jesúsmi sináncë uni itsi 'uchamiti rabanan cana xënbua 'aínbi unin 'acë ñu rabiquin pitia 'acë ñu a pitima 'ain.

9

An Jesucristomi catamënen uni bana ñuixuncë uni ca cupí biti 'icë quicë bana

¹ Nucëñ 'Ibu Jesusan aín bana uni ñuixunti caísá cana 'ëx 'ain. An caíscë unicaman 'acësaribi oquin cana 'ënribi Nucëñ 'Ibu Jesús isacëñ. 'En aín bana ñuixuncë cupí camina mitsúxribi ami catamëtin. Usa 'ain camina mitsúnbi 'unánti 'ain, 'ëx cana asérabi a usaquin 'anúan Nucëñ Papa Diosan caísá 'ain. ² —Jesucristonëñ aín bana uni ñuixunun 'imicëma ca Pablo 'icë—quixuan uni itsin sináncëbëtanbi camina mitsun —an 'imicë ca—quixun 'unánti 'ain. 'En aín bana ñuixunia cuati camina mitsux Nucëñ 'Ibu Jesúsmi catamëtin. Usa

'ain camina asérabi 'unánti 'ain, an ca 'ë aín bana
ñuixunun xuaxa quixun.

³ An 'ë ñuicë unicama cana ësaquin cain: ⁴ — An 'ën bana ñuixuncëxun cuacë unicaman 'ë piti 'ináncëxun 'ën biti ca asábi 'icën. ⁵ A Jesusan aín bana ñuixunun caíscë uni raíri 'imainun Nucën 'Ibu Jesusan xucéantu 'imainun Pedro, acaman aín xanu abë cuanun buáncésaribi oquin cana 'ënribi 'aisa tanquin xanu buánti 'ain. ⁶ ¿Axa mitsubë 'icë uni raírinën 'acésaribi oquin 'ënribi Bernabébëtan 'ën mécenan ñu mëequinma, Nucën Papa Diosan banaiishi ñuixunti cara asábima 'itsíanx? Ca asábi 'itsíanxa. ⁷ Suntárunën ca anbi aín ñu maruima, 'apun cuni ca a 'inania. Usaribi oquin ca an ñu 'apácë unin an 'apácë ñuxa tuaia, aín bimi bixun piia. Usaribi oquin ca an vaca bérúancë unin vaca xuma bixun xëaia. ⁸ 'Enbi 'ën sinanën sináncëma ca ènë bana 'icën. Moisésnën cuénëo banaribi ca usai quia. ⁹ Moisésnën cuénëo bana ca èsai quia: "Trigo bimima rëucubutia piia quixun camina vaca bënë cuétanitima 'ain". Axa tëecë cupía an piti ca asábi 'icën. Vaca bënëxëshi ca usai 'iti quixun ca Nucën Papa Diosan Moisés ènë bana cuénëomiamma 'icën. ¹⁰ Numiribi sinánquin ca usaquin Moisés cuénëomiacëxa. Unin ca ñu bëru 'apánuxon me méníoia. Méníoquin ca —'apácëx canitancëxuan ñu bërun tuaia cana aín bimi biti 'ai —quixun sinania. Usaribi oquin ca unin trigo bimi biquin, —ènë bimi cana pinuxun 'ai —quixun sinania. ¹¹ Nun mitsúxmi Jesúsmi catamënen Nucën Papa Diosan bana ñuixuncëxunmi mitsun nun piti ñu nu 'inánti ca asábi 'icën. ¹² Nun cananuna bëtsi unin 'acésamaira oquin mitsu 'unánmian. Usa 'ain

ca bëtsi unimi 'ináncësamaira oquin mitsun nu ñu 'inánti asábi 'itsíanxa.

Usa 'aínbi cananuna a ñubi mitsunua bicëma 'ain. Mitsun nun Jesucristo ñuicë bana cuaisama tanti rabanan cananuna ñuñuma 'ixunbi mitsu ñu ñucacëma 'ain. ¹³ Camina 'unanin, Nucën Papa Diosan mënlosabi oquin ca anuxun a rabiti xubunuxun an ñu 'acë unicama 'imainun sacerdotecamanribi Nucën Papa Dios rabiquin 'acë ñuina aín nami paná piia. ¹⁴ Usaribi oquin ca Nucën 'Ibu Jesusan mënlocëxa, an a ñuiquin aín bana uni ñuixuncë unicama a ca an aín bana cuacë unicaman anúan aín ñu biti 'inánti 'icën. ¹⁵ Usa 'aínbi cana 'en Jesusan bana unicama ñuixunquinbi aña ñubi bicëma 'ain. Bëríribi cana 'ëmi ñu 'inánun quixun enë quirica mitsu buánmiman. Bana ñuixuncë cupí cana aña ñubi bicëma 'ai quixun 'en mitsu cacë, a bana cëmë 'iti cana cuëéniman. 'Acëñuma 'aish 'ëx bamacëbëbi ca a bana cëmëma 'iti 'icën.

¹⁶ 'En Jesusan bana unicama ñuixuncë cupí cana rabiacátima 'ain. ¡Aín bana ñuixunun Jesucristonën 'ë cacë 'ixunbi an cacësa oquin 'acëma 'aish carana uisai 'icë 'itsían! ¹⁷ Nucën Papa Diosan ca Jesucristo cupía unicama ainan 'inun iémiti 'icë quicë bana, a 'ëxbi cuëénquin ñuixuncë 'ixun cana cupí biti sinántsian. 'Ixunbi cana 'ënbì sináncëma, an 'ë a bana ñuixunun 'ë cacë cupí, an cacësabi oquinshi 'ati 'ain. ¹⁸ 'En cupí biti asábi 'aínbi cana cupí biquinma unicama Jesucristo ñuicë bana ñuixunin. Ñuixuni cana curíqui bitsi cuëéncësamaira oi mitsúnni 'ë cupíquinmashi a bana cuati cupí cuëénin.

¹⁹ 'Ëa unin ñu mëëmicëma, 'aíshbi Nucën

Papa Dios cuëëncësabi oíshi 'iquin cana an camabi uni ñu mëëxuncë unisa 'ixun, Cristomi catamënun unicama aín bana ñuixunin. ²⁰ Judíos unicamabë 'aish cana atu Jesucristomi sinánmisa taní judío uni 'icësai 'in. Usaía judíos unicama 'inun Moisésnën cuënëo bana quicësabi oi 'icë cupíma Nucën Papa Diosmi catamëcë cupíshi cana iëti 'ai quixun 'unánquinbi cana an usai judíos unicama íti Moisésnën cuënëo bana cuacë unicama Jesucristomi sinánmisa tanquin a bana quicësaribi oquin 'ain. ²¹ Usa 'áinbi cana judíosma uni, an Moisésnën cuënëo bana 'unáncëma, acamabë 'ixun Jesucristomi sinánun 'unánmiti cupí atux 'icësaribiti 'inux, usaía judíos unicama 'inun Moisésnën cuënëo bana manucësa 'ian. Usai 'ibi cana Jesucristonan 'aish Nucën Papa Diosan bana quicësabi oi 'in. ²² Jesucristomi catamëcë 'ixunbi upí oquin ami catamëti 'unáncëma unicama Jesucristomi upiti catamënun quixun cana atun sináncë ñu timaquinma bana ñuixunin. Camabi uni cana uisai cara atux 'ia usairibi 'iquin, Cristomi upiti catamënun 'aquinin. ²³ Jesucristomi catamëtia Nucën Papa Diosan ainan 'inun iëminun cana unicama bana ñuixunin, Jesucristomi catamëcëbë atubë cuëënuxun.

²⁴ Camina 'unanin, cuai ca uni uix pain cara bëbati 'icë isnux, camáxbi abatia. Camáxbi abácëbëtanbi ca ax paían bëbacë ainshi ñu bitsia. Usaribiquin camina Jesucristobë tsótí sinani cuëënquin ax quicësabi oquinshi 'ati 'ain. ²⁵ Uni axa cuaiticama ax ca aín nami cushi 'inux bachuaquin tania. Aín namia cushi 'iti cupí ca ñu 'atima 'aima. Usai 'itancëx abati ax pain

bëbaquin ca ñu bitsia. Usai 'iquian bicëxbi ca a ñu chëqui 'atimatia. Usa 'aínbi cananuna nux Jesús cuëëncësabi oi 'inux camabi nëtën upí 'iti 'ain. Usai 'itancëx cananuna an 'imicëx asaribi upí 'aish uinsaranbi nëtëtimoi abë tsótí 'ain.

26 Amanu amanu sinánquinma cana Jesucristo cuëëncësabi oquin upí oquin 'ati sinanin. Bëxuñu uníxa abati amo amotan cuancësarí cana 'iisama tanin, 'imainun cana unia suñubë mëéanancësa 'iisama tanin. **27** 'En Nucën Papa Diosan bana unicama ñuixuncë 'ixunbi ax cuëëncësabi oi 'ima 'ëxbi cémëia ca an aín bana ñuiaxma 'inun 'ë cati 'icën. Usaquian 'ë cati rabanan cana 'én nami ñu 'atima 'ati cuëëncëbëtanbi 'aíma Jesucristo cuëëncësabi oíshi 'in.

10

Unión a rabinuxun unioce ñu rabitima bana

1 'En xucëantu, énëmi mitsun 'unánun cana mitsu cain: —Nucën raracamaxa Egiptonuax cuania ca Egiptonu 'icë suntárucaman 'atin rabanan Nucën Papa Diosan nëtë cuin bëararamiacëxa. Usaquiani ca Nucën Papa Diosan parúnpapa tëarábëoquin aín nëbëtsi èsquimiquin me racáncëbë anun 'ucë manan sicaracëacëxa. **2** Usaquin nëtë cuinan bëararacë 'aish parúnpapa sicaracëtancëx ca nucën raracamax Nucën Papa Diosmi catamëti Moisésbë upí 'aish an buáncëx abë cuancëxa.

3 Cuanquin ca camaxunbi Nucën Papa Diosan 'ináncë piti piacëxa. An 'ináncë 'unpáxribi ca camaxunbi xëacëxa, xaxúnpapanuaxa shaquibutia.

4 Xaxunuaxa chiquíce 'unpáxsaribi 'ixun ca Cristonën abë cuanquin atu cushiocëxa. Usa 'ain

ca anuaxa 'unpax chiquícë xaxusa Cristo 'iacëxa.
5 Usa 'aínbi ca ax quicësa oquian 'aiama oquin, usaáia atux 'iti cuéenquinma Nucën Papa Diosan anu uni 'icëma menuxun 'itsamashi bérútamainun aín patsan cëñúmiacëxa.

6 Nun atun ñu 'aisama 'ati cuëéansaribi oquin cuëenuxunma, nun a 'unánti oi ca usai 'iacëxa. **7** A unicama raírinëan 'asaribi oquin camina unin 'acë ñu rabbitima 'ain. Atu ñuiquin ca Moisésnën ësaquin cuënëocëxa: "Aín paë bata xëanan pi bucubutancëx cuëëni ca ransacëxa". **8** Usai 'ianan ca a unicama raírinëx aín xanuma xanu itsibë 'i 'uchatancëx achúshi nêtéinshi 'tsairá veintitrés mil uni bamacëxa. A unicama raírinëxa aín xanuma xanu itsibë 'iásaribiti cananuna 'itima 'ain. **9** Atúnbi — Nucën Papa Diosan sapi ca nu 'atimotima 'icë — quixun sinánquin ñu 'aisama 'atancëxbi ca runun picëx a unicama bamacëxa. A unicamaxa Nucën Papa Diosmi 'uchasaribi oi cananuna us aquinribi sinani Nucën 'Ibu Jesúsmi 'uchatima 'ain. **10** Usaribitia a unicama raírinëx a ñui 'atimati banaia ca Nucën Papa Diosan cëñúmiacëxa. A unicama 'iásaribiti cananuna Nucën Papa Dios ñui 'atimati banatima 'ain.

11 Nucën raracama usai 'iá, anu nun Jesucristomi catamëti ainan 'ixun 'unánun ca Nucën Papa Diosan Moisés cuënëomiacëxa. **12** Nux cananuna usai 'itima 'ai quixun sinanibi camina bérúinraoracati 'ain, usai atu mina 'in. **13** Ñu 'atima 'ati sinánquinbi camina 'unánti 'ain, mitsúinshima uni itsínribi ca usuribi oquin sinani témëraia quixun. Usa 'aínbi ca Nucën Papa Diosan, ax quicësabi oquin mitsu 'aquinquin, ñunshin 'atimanën mitsu 'aisamaira oquin tanun ënima.

An ca ami catamëquinmi min ñu 'atima 'ati sináncë
ënun mitsu cushioquin, uisaxun caramina énti 'ai
quixun mitsu sinánmiti 'icën.

14 'En nuibacë xucéantu, unínbì 'acë ñu a camina
ami 'unánquin rabbitima 'ain. **15** Mitsúxmi sinánñu
uni 'icë cana usaquin mitsu cain. Usa 'ixun camina
'en mitsu cacëxun cuaquein énë banax ca asérabi
'icë quixun 'unánti 'ain. **16** Timëxun cananuna,
Jesucristo ca nun 'ucha cupí aín imi 'apati i
curúsocënuax bamacëxa quixun sinánquin —asábi
ca —quixun Nucën Papa Dios cain. Catancëxun
cananuna manë xanpanua bimi baca xëaquin
—Cristo aín imi 'apati bama cupí cananuna
nun 'ucha térëncë 'ai —quixun sinanin. Pánribi
teaxun tucatancëx méticanantancëxun piquin
cananuna camaxunbi —Cristo ca nun 'ucha cupí i
curúsocënuax bamacëxa —quixun sinanin. **17** 'Itsa
uni 'ixunbi cananuna camaxunbi a pán piquin,
—nux cananuna camáxbi Cristonan 'aish achúshisa
'ai —quixun sinanin.

18 Camina 'unanin, an a rabiquin ñuina 'acë
Israel unicaman ca Nucën Papa Dios rabia.
'Imainun ca an a ñuina nami picë unicamanribi
Nucën Papa Dios rabia. **19** Usaquin caquin cana
unían a rabinuxun uniocë ñu ax ca cushi 'icë
quixun mitsu caiman. 'Imainun ca a rabiquian
'acë ñuina nami axribi bëtsi namisama 'icë quixun
cana mitsu caiman. **20** Ësaquin cana mitsu cain,
judíosma unibunëx Nucën Papa Diosmi sináncëma
'ixun ñuina 'axun unin 'acë ñu rabiquin ca Nucën
Papa Dios rabiquinma ñunshin 'atima rabia.
Usaribiquin ñunshin 'atima rabimi mitsux aín
uni 'iti cana cuëéniman. **21** Nucën 'Ibu Jesucristo

ca nun 'ucha cupí bamacëxa quixun sinánquin uvas bimi aín baca 'acé 'ixun camina uni itsibëtan ñunshin 'atima rabiquin xëati ñu xëatima 'ain. Nucën 'Ibu Jesucristo sinánquin uvas bimi aín baca 'anan pán picé 'ixun camina ñunshin 'atima sinánquin a rabiquin 'ati ñu pitima 'ain. ²² Nucën 'Ibu Jesús nishmiquin camina ñunshin 'atima rabbitima 'ain. Nuxnu cushima 'imainun ca axira nubë sénénmaira 'aish cushi 'icën.

*Ainanshia 'inun 'aquinma bëtsi uniribi sinánquin
unin ñu 'ati bana*

²³ Ènë banax ca asérabi 'icën, “Unin ca aín cuëëncësa oquin ñu 'ati 'icën”. Usa 'aínbi cananuna nux asábi 'iisa tanquin camabi ñuira 'atima 'ain. Asérabi ca “unin aín cuëëncësa oquin ñu 'ati 'icë” 'aínbi cananuna nux Jesusan bana quicësabi oi 'iisa tanquin camabi ñuira 'atima 'ain. ²⁴ Axa Jesúsmi sináncë unin ca 'ënanshi ca quixun sinánquin ñu 'atima 'icën. Bëtsi uniribia upí 'inun 'aquitri sinánxun ca ñu 'ati 'icën.

²⁵⁻²⁶ Mecama 'imainun menu 'icë ñucama ax ca Nucën 'Ibu Diosan unio 'aish ainan 'icën. Usa 'ain camina anuxun nami maruti anu 'icë nami maruxun piishiti 'ain. Uinua bëcë cara quixun camina ñucátima 'ain. —A pi sapi cana 'aisama 'iti 'ai —quixun camina sinántima 'ain.

²⁷ Axa Jesucristomi catamëcëma unían abétanmi pi cuanun quixun cacëx camina cuainsa taní cuanti 'ain. Cuanxun camina —uinua bëcë cara a nami 'icë —quixun ñucáquinma piishiti 'ain. —A nami pi sapi cana 'aisama 'iti 'ai —quixun camina sinántima 'ain. ²⁸ Mitsun piti 'aínbia uni itsin mitsu —ënë namix ca unin 'acé ñu rabiquin piti 'acé 'icë —quixun mitsu cacëxun cuni camina pitima 'ain.

An mitsu cacë uni an Jesucristomi catamëcë 'ix-unbi, camabi nami ca bëtsi namisaribi 'icë quixun upí oquin 'unáncëma 'ixun, —ënë nami pi cana Nucën Papa Diosmi 'uchain —quixun sináncë 'ain camina a nami pitima 'ain. ²⁹ —A piti ca asábi 'icë —quixun mitsun sináncëbëtanbi an mi cacë unin —usa ñu 'en piti ca 'ucha 'icë —quixun sináncëbëtan camina pitima 'ain.

Sapi camina 'ë ñucáti 'ain, uisacasquin carana uni itsian, ënë nami piti ca 'ucha 'icë quixun sináncë cupí 'en pitima 'ai quixun. ³⁰ ¿Nucën Papa Dios —asábi ca —quixun caxun 'en piabi cara unin 'ichoquin, —Nucën Papa Diosmi 'uchaquin camina pia —quixun 'ë cati 'ic? ³¹ Ënëx ca ésa 'icën. Ñu piquin, ñu xëaquin, aña ñu caramina 'ai, usa ñu 'aquin camina Nucën Papa Dios cuëenun a sinánquin 'ati 'ain. ³² Usoquin camina uinu 'icë unibi, judíos uni 'imainun judíosma uniribi, 'imainun axa Jesucristomi catamëcë unicamaribi, Nucën Papa Diosmi 'uchati sinánmitima 'ain. ³³ 'Enribi cana camabi uníxa 'en 'aia isi cuëenun ñu 'ain. 'En cuëencë ñu 'atishi sinánxun cana ñu 'aiman. Jesucristomi catamëtía iénun camabi uni 'aquínti sinánxun cana ñu 'ain.

11

¹ 'Ex Cristo 'iásaribiti 'icësaribiti camina mitsúxribi 'iti 'ain.

Axa Jesucristomi catamëcë unicama timëcëbë usai xanucama 'iti bana

² 'En xucéantu, mitsun 'ë manuquinma camina 'en mitsu ñuixuncë bana quicësabi oquin 'ain. Usaími 'ia cuáquin cana —asábi ca —quixun mitsu

cain. ³ Ënë banaribi cana mitsúnmi 'unánun ësaquin mitsu Cain, Cristonën aín Papan bana cuacésaribi oquin ca camabi unin Cristonën bana cuati 'icën. Usaribi oquin ca camabi xanun aín bënën bana cuati 'icën. ⁴ Axa Jesucristomi catamëcë unicama timécëbëtan ca nucë bënë unin Nucën Papa Diosbë banaquin aín mañuti mañutima 'icën. Usaribi oquin ca Nucën Papa Diosan sinánmicë bana uni ñuixunquin aín mañuti mañutima 'icën. Usoquian unin aín mañuti mañucëx ca 'aisama 'iti 'icën. ⁵ Usa 'áinbi ca xanux abë bananan Nucën Papa Diosan sinánmicë bana ñuixuni mapúcë 'iti 'icën. Usaía 'icëxma ca 'aisama 'aish maxcúcë xanusa 'ia. ⁶ Axa mapútisama tancë xanu ax ca maxcúcë 'iti 'icën. Usa 'aish ca maxcútimi rabíanan, maruñusa 'aish rabíntisama taní mapúti 'icën. ⁷ Nucën Papa Diosan ca asaribi 'itánun uni uniocëxa. Usa 'ain ca Nucën Papa Diosan asaribi 'inun unio 'aish uni mapútima 'icën. Usa 'áinbi ca Nucën Papa Diosan an uni 'aquinti oquin xanu uniocëxa. ⁸ Nucën Papa Diosan ca xanun putu bixun uni unioma 'icën. Usaquin 'aquinma ca nucë bënë unin putu bixun xanu uniocëxa. ⁹ Xanunan 'iti oquin ca Nucën Papa Diosan bëbu unioma 'icën. Bëbunan 'iti oquin ca xanu Nucën Papa Diosan uniocëxa. ¹⁰ 'En uni 'aquinquin ax quicésabi oquin 'anun ca Nucën Papa Diosan 'ë uniocëxa quixun sinani ca xanux mapúcë 'iti 'icën, ángelcaman—a upí sinánñu ca —quixun isnun. ¹¹ Usa 'áinbi ca axa Jesucristomi catamëcë unicaman ësaquin 'unánti 'icën, bëbù uni ashi 'ixunbi ca camabi ñu aín cuëëncësa oquin 'atima 'icën. Usaribiquin ca xanun ashi 'ixunbi camabi ñu aín cuëëncësa oquin 'atima 'icën.

12 Béráma ca Nucën Papa Diosan xanu unioquin unin putu bixun unicocëxa. Usa 'aínbi ca Nucën Papa Diosan méníosabi oquin xanúinshi uni tuaia.

13 Mitsúnbi camina upí oquin sinánquin 'unánti 'ain, Nucën Papa Diosbë banaia xanu mapúltima cara asábi 'icë quixun. **14** Cananuna 'unan, uni aín bu chaxcéira 'aish ca rabin 'iti 'icën. **15** Usa 'aínbi ca usabiiti oi unia 'aish xanux aín bu chaxcé 'icën. Usabi anun mapúti oquin ca Nucën Papa Diosan méníocëxa. Usa 'aish ca xanunanëx upí 'icën. **16** Axa ënë bana cuati cuëbicanáncë unicama cana cain, usai ca xanu 'iti 'icë quixun cananuna camabi uni cain. Axa Jesucristomi catamëcë unicama timécëcamanribi ca —usai ca 'iti 'icë—quixun sinania.

Pán pianan uvas baca 'aquin Jesucristo asérabi sinánquin 'ati bana

17-18 Ésaquian mitsu ñuicania cana cuan, mitsux isamina Jesucristo sinánquin pán pianan bimi baca 'anux timéaxbi camáxbi nuibananima bëtsibë bëtsibë nishananin. Usaquin ñuicania cuakin cana sinan, usai sapi camina 'icani quixun. Usa 'aish camina ñancábi timécanin. Timéaxbi camina anuaxira nishanancanin. Usaquin Jesucristo sinánquin pán pianan bimi baca xëaibi camina asérabi ami sinánquinmi 'acëma cupí 'uchain. Usoquinmi ñu 'aia cana mitsu, upí oquin camina 'ai quixun caiman. **19** Usaquin bëtsi bëtsi oquin sinania raírinëx cuamiananmainunbi raírinëx nishananiamma isquin ca unin isti 'icën, uicamax cara asérabi Cristonan 'icë quixun. **20** Camáxbi timéxun nuibananquinma piquin camina asérabi Nucën 'Ibu Jesucristo sinánquin

'aiman. **21** Usa 'ixun camina uni raíri ténánan micama raírinëñ mitsun bëcë ñu pin. Uni raírinëxa 'acéñuma 'aish panántamainun camina micama raírinëx 'aisamaira oquin pitancëx paënин. **22** Mitsux camina anuxun pianan xëati xubuñu 'ain. Axa Jesucristomi catamëcë unicamabë timéaxmi usai mitsux 'icëbë ca uni raírinëx Nucëñ Papa Dios timai ainan 'iisama tanti 'icëñ. Usami ocëx ca anu 'icë ñuñuma unicamax ñuñuma 'aish rabinia. ¿Uisoquin carana mitsu cati 'ain? ¿Usaími 'ia carana uisa 'ixun mitsu —asábi camina 'ai —quixun cati 'ain? Cana catima 'ain.

Jesucristo sinánquin pán pianan uvas baca 'ati bana

(Mt 26.26-29; Mr 14.22-25; Lc 22.14-20)

23 Nucëñ 'Ibu Jesusan 'ë cacë bana ñuiquin cana ésaquin mitsu can, anúan uni itsin 'anun quixun unin a 'inánti, a ñantan ca Nucëñ 'Ibu Jesusan pán biacëxa. **24** Bitancëxun ca aín Papa —asábi ca —catancëxun tëcënpaxun mëtícaquin cacëxa: “Ënë ca pit. Mitsúnmi piti pán ñeñex ca 'ë 'icëñ, axa minun rabanan bamati a. Ësoquin piquin camina 'ë sinánquin 'ati 'ain”. **25** Usaribi oquin ca pitancëx sënénxun xanpanu 'icë uvas baca biquin cacëxa: “Ëx 'en imi 'apati bamati cupí ca mitsúxmi ainan 'iti 'en Papa Diosan mëníocëxa. Ënë sinánquin camina ésoquin bimi baca 'aquin 'ë sinánquin 'ati 'ain”. **26** Usa 'ain ca Nucëñ 'Ibu Jesucristo utëcëntamainun aín unicaman ésoquin pán 'imainun bimi baca 'ati 'icëñ. Usaquian aín unicaman 'aia isquin ca unin 'unánti 'icëñ, atun 'ucha cupía Jesucristo bama 'ain ca a sinánquin usoquin 'aia quixun.

Asérabi Jesucristomi sinánquin pán 'imainun uvas baca 'ati bana

²⁷ Usa 'ain ca uix cara Nucën Papa Dios cuëëncësabi oi 'íma 'ianan —Jesucristo ca nun 'uchacama térënux aín imi 'apati bamacëxa — quixun sinánquinma a manucë 'ixunbi usoquin pán 'imainun bimi baca 'aia, a unix ca Nucën 'Ibu Jesucristomi 'uchaia. ²⁸ Usa 'ain camina pán 'imainun bimi baca 'anuxun, mitsux caramina asérabi ami sinani Nucën Papa Dios cuëëncësabi oi 'i quixun upí oquin sinánti 'ain. ²⁹ Nucën 'Ibu Jesucristo ca nun 'uchacama cupí bamacëxa quixun sinánquinmabi usoquin pán 'imainun bimi baca 'ai 'uchacë cupí camina castícancë 'iti 'ain. ³⁰ Usai 'uchacë cupí camina Nucën Papa Diosan 'imicëx raíri cushiona 'ianan 'insínñu 'ain. Usa 'aish ca raíriribi bamaxa. ³¹ Usa 'aínbi ca ñun 'uchacama mëníocë 'ixun —asérabi ca Jesucristo cupí Nucën Papa Diosan iscëx 'én nuitu upí 'icë —quixun sinánquinu pán 'imainun bimi baca 'aia, Nucën Papa Diosan nu 'uchotima 'icën. ³² Usa 'aínbi ca asérabi ami sinánquinmabi usoquin a ñu 'aia, Nucën Papa Diosan nu 'ichoquin, axa ami sináncëma unicamabënu nuxribi 'uchocë 'itin rabanan, usoquin 'atécënima 'inuxun 'unánun, uisai caranuna 'i usaínu 'inun nu casticania.

³³ 'En xucéantu, Jesucristo sinánquin pán 'imainun bimi baca 'anux timëti camina pinux caínanpanti 'ain. ³⁴ Usai 'iimi upiti timëtiama isquian Nucën Papa Diosan mitsu castícanti rabanan camina panancë 'ixun mitsun xubunuxun piti 'ain. Usa 'ain cana mitsu isi cuanxun uisai caramina 'icani, a mitsu mëníoxunti 'ain.

12

Aín cushi 'ináncëxun ca Nucën Papa Diosan unicaman bëtsi bëtsi ñu 'aia quixuan Pablönën ca

¹ 'En xucéantu, mitsúmí 'unánun cana ésaquin mitsu cain, axa Jesucristomi catamëcë unicaman ca aín Bëru Ñunshin Upitan 'amicësabi oquin bëtsi bëtsi ñu 'ati 'icën.

² Camina 'unanin, mitsux Jesucristomi catamëcëma pan 'aish camina unían 'acë ñu banañumabia, ax isa dios 'icë quixun unin cacë ñu rabi axa Jesúsmi sináncëma unibubë niacën.

³ Usa 'aínbi camina bérí Jesúsmi catamëcë 'ixun 'unánti 'ain: Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upitan sinánmicëx cuni ca uni "Jesús ca Nucën 'Ibu 'icë" quia. 'Imainun ca axa "Jesús ca 'aisama 'icë" quicë unicama ax Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upitan sinánmicëma 'icën.

⁴ Nucën Papa Diosan ca atúan bëtsi bëtsi ñu 'anun quixun aín unicama sinánmiquin usaquian 'anun aín cushi 'inania. Achúshi 'ixunbia aín Bëru Ñunshin Upitan 'imicëxun ca axa Jesúsmi catamëcë unicaman bëtsi bëtsi ñu 'aia. ⁵ Bëtsi bëtsi ñu 'ananbi ca camaxunbi achúshi, Nucën 'Ibu Jesús, ashi rabiquin ñu 'axunia. ⁶ Usa 'ain ca atúan ñu 'anun aín unicama bëtsi bëtsi sinan 'inanibi Nucën Papa Dios ax achúshi 'icën. ⁷ Nucën Papa Diosan ca aín unicama achúshi achúshi, anúan aín unicama raíri upiti Jesucristomi sinánun quixun 'aquinun 'inania. 'Ináncëxuan aín Bëru Ñunshin Upíñu 'ixun upí oquin ñu 'aia isquin ca unicaman 'unánti 'icën, Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upitan 'amicëxun ca 'aia quixun. ⁸ Nucën Papa Diosan ca aín Bëru Ñunshin

Upitan 'imicëxa, uni raíri sinánñuira 'aish upiti bananun quixun 'imia. 'Imianan ca uni raírinëxa aín nantu mëu racanaquin uisai cara quiti 'icë quixun sinántancëx upiti bananun quixun 'imia. ⁹ Nucën Papa Diosan ca aín Bëru Ñunshin Upitan 'imicëxuan uni raírin ami catamëquin —Nucën Papa Diosan ca asérabi 'ë 'aquinia —quixun 'unánquin upí ñu 'anun 'amia. 'Amianan ca aín Bëru Ñunshin Upitan 'amicëxuan bëtsi bëtsi unin uni 'insíncë pëxcunun quixun 'amia. ¹⁰ Aín Bëru Ñunshin Upitan 'amicëxun ca bëtsi bëtsi unin, uni itsían 'acëma ñu 'aia. An sinánmicëxun ca bëtsi bëtsi unin Nucën Papa Diosan sinánmicësabi oquin aín bana unicama ñuixunia. An 'imicëxun ca bëtsi bëtsi unin, uni itsían bana ñuia cuaquin, asérabi cara Nucën Papa Diosan sinánmicëxun bana ñuia quixun 'unania. An sinánmicëx ca bëtsi bëtsi unix Nucën Papa Dios rabi, uni itsían cuacëma bana banaia. Banacëbëtan ca Nucën Papa Diosan aín Bëru Ñunshin Upitan sinánmicëxuan bëtsi unin uisai quicë cara a bana 'icë quixun uni ñuixunun 'unánmia. ¹¹ Usaquin 'aquin ca aín Bëru Ñunshin Upí ax achúshi 'ixunbi, Nucën Papa Diosan unicama bëtsi bëtsi ñua 'anun 'imia, ax cuëëncësabi oquin.

Aín unicamaxa Jesucristonan 'aish achúshisa 'icë quicë bana

¹² Ënëx ca ësa 'icën. Aín taë, aín mëcën, aín xo, aín pucu, aín bëru, aín pabí acamaxa 'itsa 'aínbi ca uni achúshishi 'icën. Usaribiti ca Cristo achúshishi 'icën. ¹³ Nux Cristonëن uni 'aish cananuna ësa 'ain: raírinëx judíos uni 'imainun raírinëxribi axa griego bana banacë uni 'imainun raírinëxribi an ñu

uni mëëxuncë uni 'imainun cananuna raírinëxribi an uni ñu mëëxuncëma uni 'ain. Usa 'aíshbi cananuna nucamax Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upitan sinánmicë 'ianan Cristonan 'aish achúshisa 'ain. Abënu 'inun ca Nucën Papa Diosan aín Bëru Ñunshin Upí nucama 'inánxa.

¹⁴ Unia achúshi 'aínbi ca aín taë, aín mëcën, aín xo, aín pucu acamax 'itsa 'icën. ¹⁵ Aín taëx banati 'unán 'ixun ca catsíanax: "Ëx aín mëcénma 'aish cana 'ëx a uninanma 'ain". Usa 'aínbi ca ax aín mëcénma 'aíshbi ax a uninan 'icën. ¹⁶ Aín pabitax banati 'unan 'ixun ca catsíanax: "Ëx aín bëruma 'aish cana 'ëx a uninanma 'ain". Usa 'aínbi ca aín bëruma 'aíshbi ax a uninan 'icën. ¹⁷ Bëruñushi 'ixun ca unin uisaxunbi cuatima 'icën. Pabíñushi 'ixun ca unin uisaxunbi xëtima 'icën. ¹⁸ Usa 'ain ca Nucën Papa Diosan an sináncésabi oquin pabí, bëru, taë, quisi, pucu acamañua 'itánun uni uniocëxa. ¹⁹ Pabíshi 'aish ca uni unima 'itsíanax. Bëruishi 'aish ca uni unima 'itsíanax. Taëishi 'aish ca uni unima 'itsíanax. ²⁰ Usa 'ain ca uni taë, pabí, bëru, acamañu 'aíshbi achúshishi 'icën.

²¹ Unin bëru banati 'unan 'ixun ca a unin mëcën: "Mixmi 'áima 'aínbi 'ëxëshi 'aíshbi cana asábi 'itsíán" quixun catima 'icën. Usaribi oquin ca unin maxcatax banati 'unan 'ixun a unin taë: "Mixmi 'áima 'aínbi cana 'ëxëshi 'aíshbi asábi 'itsíán" quixun catima 'icën. ²² Bëru, mëcën, maxcá, acama 'imainunbi nun nami raíri anu bërúinra ocëma acamaxa 'áima 'ain cananuna uisa 'aíshbi tsótsianma. ²³ 'Imainunribi cananuna nami an bëpánti chupa pañuin. Pañuanan cananuna nun namicamaira unin isti rabanan rabíñquin, chupan mapuquin bërúinroin. ²⁴ Acama bërúanquinbi cananuna nun bëru, nun mëcën acama unínma isia quixun ma-

puima. Usa 'ain ca Nucën Papa Diosan mëníosabi oi nun namicama asábi 'icën. A mapucëcamax ca anu mapucëmacamasaribi 'icën. ²⁵ Usa 'ain cananuna — amo 'icëxa 'aisama 'imainun ca amo 'icëxëshi nun nami upí 'icë —quixun sinántima 'ain. Camabi nun namix ca upí 'icën. ²⁶ Nun mëcënaxa paëia ca camabi nun namin tania. Usaribiti ca nun pabitax paëia camabi nun namin tania. Usaribiti cananuna unían —min bu, min bëmána, min pëñan ca upí 'icë —quixun cacëx nun namicamabëbi chuámarua tani cuëenin.

²⁷ Usa ca ënëx 'icën. Aín taë, aín mëcën, aín pabí acamaxa 'itsa 'aínbì ca uni achúshishi 'icën. Usaribiti ca Cristobë aín unicama achúshishi 'icën. ²⁸ Nucën Papa Diosan mëníosabi oquin ca axa Jesucristomi catamëcë unicaman bëtsi bëtsi ñu 'aia. Raíri unix ca aín bana ñuixunuan Jesucristonëن caíscë 'ia. Raíri unin ca Nucën Papa Dios quicë bana unicama ñuixunia. Raíri unin ca axa Jesúsmi catamëcë unicama aín bana 'unánmia. Raíri unin ca uni itsin 'acëma ñu 'aia. Raíri unínribi ca uni ñucë pëxcuia, raíri unin ca unicama 'aquinia, raíri unix ca Nucën Papa Diosan bana cuatima timëcë unicama aín cushi 'ia, raíri uníxribi ca Nucën Papa Dios rabi unían cuatima banan banaia. ²⁹ Usa 'aíshbi ca camáxira aín bana uni ñuixunuan Jesusan caíscë 'ima, camáxira ca an Nucën Papa Dios quicë bana unicama ñuixuncë 'ima, camáxira ca an axa Jesúsmi catamëcë unicama aín bana 'unánmicë 'ima, camáxira ca an uni itsin 'acëma ñu 'acë 'ima. ³⁰ Camáxira ca anun uni 'insíncë pëxcuti cushiñu 'ima, camáxira ca axa Nucën Papa Dios rabi unin cuatima banan banacë 'ima, camáxira ca uníxa bëtsi banan banacë an ñuixuncë 'ima. ³¹ Camabi ñu

'aquinmabi camina añu 'aquin caramina camabi unia Jesucristomi upiti sinánun 'a quinti 'ai, a ñumi 'anúan mi 'aquinun Nucén Papa Dios ñucáti 'ain. A ñucamami upí oquin 'aiabi cana mitsu 'unánmiti 'ain, bëtsi ñu upírami 'anun.

13

Unicama camina nuibati 'ai quixuan Pablonën ca

¹ 'Ex bëtsi bëtsi banan bananan anun ángel banacé banánribi banacëxbi ca uni nuibacëma 'aish 'én bana rata tancácësa ñancáishi 'icén. ² 'En Nucén Papa Diosan a sinánmicë ñu ñuiquin unicama ñuixuanan, camabi ñu 'unánquin uni itsin 'unáncëma ñuribi 'unánan, —Nucén Papa Diosan ca 'é 'a quinti 'icë —quixun sinánquin aín cushin aín bashibi amanu tacuiabi, ca uni itsi nuibaquin 'acëma 'icë Nucén Papa Diosan 'é upí isima. ³ 'En ñucama ñuñuma uni 'inánan upí ñu 'acë cupí bëtsi unin nëëncëx bamaabi ca uni nuibati 'icëma 'icë, Nucén Papa Diosan 'é upí isima.

⁴ An uni raíri nuibacë unin ca bëtsi unia abë upíma 'icëbi ami nishquinma upí oquinshi caia. Usa 'aish ca bëtsi unibë upí 'ia. An uni raíri nuibacë uni ax ca bëtsimi nutsima. Ca —bëtsi unibë sënénmaira cana 'ai —quixun sinanima. Ca rabiaçatima. ⁵ Ca nishcësashi 'aish aín cuëëncësa oíshi 'ima. Aín cuëëncësa oquinshi ñu 'acë ca 'ima. Ca bënëtishi nishima. Ami nishquian unin 'atimocëxunbi ca axribi ami nishquinma tanshitia. ⁶ Ñu 'atima unin 'acëbë ca cuëëníma. Usa 'aish ca upí ñu cuati cuni cuëënia. ⁷ An uni nuibacë unin ca amia nishcëxunbi uni, axribi ami nishquinma

—sapi ca sinanati 'icë —quixun cainia. Axa upíma 'aínbi ca ami nishíma usabi abë upí 'ia.

⁸ Ènë nëtëcama cëñúcëbëtan camaxunbi a 'unáncë cupí ca uinu 'icë unínbì Nucën Papa Dios quicë bana unicama ñuixuntëcëntima 'icën, uinu 'icë uníxbì ca Nucën Papa Dios rabi unin cuatima banan banatima 'icën, unían bëtsi uni 'unánmiti ca 'aíma 'iti 'icën. Usai 'iti a 'aíma 'aínbi ca nux nuibananti ax cëñutima, bamatancëxribi cananuna Nucën Papa Diosan nëtënu 'aish anuaxribi bëtsibë nuibananti 'ain. ⁹ Ènë nëtënuuxun cananuna 'unánquinbi camabi uisai caranuna 'iti 'ai quixun 'unaniman. Usa 'ixun cananuna camabiira 'unáncëma 'ixun nun 'unáncëshi ñuixunin. ¹⁰ Usa 'aínbi cananuna ènë menuxun 'acësamaira oquin aín nëtënuuxun upíra oquin an sinánmiti ñucama 'unánuuxun 'ain.

¹¹ Xuratsu 'aish cana 'ëx tuá xuratsu 'icësari banacën. Usa 'ixun cana tuá xuratsunën sináncësa oquin sináncën. Xuratsu 'ixun cana xuratsunéan cuacësa oquin cuacën. Usa 'ixunbi cana canitancëxun xura 'aish 'ëx 'iá acama èancëen. ¹² Espejo upírama 'ánu upí oquin anun ñu iscëma usuribi oquin cananuna uisaira cara Nucën Papa Diosan sinan 'icë quixun camaira 'unaniman. Usa 'aínbi cananuna aín nëtënu 'ixúinra 'unánti 'ain. Bérí cana camabiira 'unaniman. Usa 'ixunbi cana 'unánti 'ain, an 'ë 'unáncësaribi oquin. ¹³ Bëtsi ñucama cëñúcëbëbi cananuna nux cëñútimo abë 'aish Nucën Papa Diosmi catamëti 'ain. — Cananuna ènë Nucën Papa Diosan nëtënuax cëñútimo 'iti 'ai —quixun 'unani cananuna cuëëinra cuëënti 'ain. Anu 'aish cananuna çamáxbi cëñútimo bëtsibë nuibananti 'ain. Nucën Papa Diosmi catamëti cuëëanan abë nëtëtimoi 'iti sinani

cuëëníbi cananuna bëtsibë nuibanancë cupíira cuëëinra cuëënti 'ain.

14

Unin 'unáncëma banan banati ñui quicë bana

¹ Usa 'ain camina manúquinma unicama nuibati 'ain. Nuibanan camina Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upitan mitsu bëtsi bëtsi ñumi 'anun 'amiti cuëënti 'ain. Bëtsi ñu 'ati cuëëncësamaira oi camina an mi sinánmicëxun aín bana upí oquin unicama ñuixunti cuëënti 'ain. ² Axa Nucën Papa Dios rabi unin cuacëma banan banacë uni, ax ca unin uisai cara quia quixun cuanunmabi Nucën Papa Dios rabi an cuanun banaia. Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upitan 'imicëx ca ax unin cuacëma banan banaia. ³ Usa 'aínbi ca an Nucën Papa Diosan sinánmicëxun aín bana unicama ñuixuncë uni an axa Jesucristomi catamëcë unicaman ami catamëquin an cacësabi oquin 'anun 'unánmia. 'Unánmianan ca ñu upíshia 'anun cushioquin 'ësëia. 'Éséanan ca masá nuitutiabi sinanamiquin upí oquin sinánmia. ⁴ Axa Nucën Papa Dios rabi unin cuacëma banan banacë uni ax ca axbi Jesucristo upiti sinania. Usa 'aínbi ca an Nucën Papa Diosan sinánmicëxun aín bana unicama ñuixuncë uni an axa Jesucristomi catamëcë unicaman ami catamëquin an cacësabi oquin 'anun 'unánmia.

⁵ Mitsúxmi unin cuacëma banan banati cana 'ëx cuëënin. Usa 'aínbi cana mitsúxmi usai banati cuëëncësamaira oi mitsúnmi Nucën Papa Diosan sinánmicëxun aín bana unicama ñuixunti cuëënin. Unin cuacëma banan banaquinbi uisai quicë cara

a bana 'icë quixun ñuixuncëxunma ca bëtsi unin uisai quicë cara quixun 'unántima 'icën. Nucën Papa Diosan 'imicëxuins hi ca unin 'unánti 'icën. Usa 'ain ca ami catamëcë unicama Jesucristo cuëëncësabi oi 'inun 'aquinuxun an a bana 'unáncë unin uisai quicë cara quixun raíri ñuixunti 'icën. ⁶ Ën xucéantu, ësaquin cana mitsu cain. Mitsu isi cuanx Nucën Papa Dios rabi unin cuacëma banan banaquinbi, an 'ë sinánmicë ñu mitsu ñuixuncëma 'ianan usai ca axa Jesúsmi sináncë uni 'iti 'icë quixun caíma, 'ianan Nucën Papa Diosan bana mitsu upí oquin sinánmiquin 'ësëima, 'ianan aín bana ñuiquin mitsu 'unánmicëma 'aish cana upitimi Jesúsmi sinánun mitsu 'aquinçëma 'itsían.

⁷ Ënëx ca ësa 'icën. Unían paca 'imainun arpasa, a upí oquin banaocëbëtanma ca uni itsin uisai quiquin cara bana oia quixun 'unanima. ⁸ Bëtsían upí oquin manë xo bana ocëbëma ca suntárucama —cananuna 'acananti 'ai —quixun 'unanima mëniocatima 'icën. ⁹ Usaribi oquin ca mitsúxmi Nucën Papa Dios rabi unin cuacëma banan banacëbëtan uínb i a bana cuatima 'icën. Usa 'aish camina ñancábi banati 'ain. ¹⁰ Camabi menuax ca uni bëtsi bëtsi banan banaia. Usaía quiabi ca an a bana 'unáncë uni an a bana cutia. ¹¹ Usa 'aínbi ca an cacëxunbi 'en aín bana uisai cara quia quixun cuacëbëtanma —ax ca 'en aintsima 'icë —quixun sinánti 'icën. 'Ënribi cana —'en aintsima ca ñë uni 'icë —quixun sinánti 'ain. ¹² Mitsux asérabi bëtsi bëtsi ñu 'anun Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upitan sinánmicë 'iisa tanquin camina aňu 'aquin caramina camabi uníxa Jesucristomi upiti sinani ax cuëëncësabi oi 'inun

sinánmiti, a ñuishi 'ati 'ain.

13-14 'Ex unin cuacëma banan banaquin cana Nucën Papa Dios rabiquinbi uisai carana qui quixun 'unaniman. Usa 'ain ca axa unin cuacëma banan banacë uni, an unicama ñuixunuxun uisai cara a banacama quia quixuan a 'unánminun Nucën Papa Dios ñucáti 'icën. **15** Usa 'aish cana 'en nuitu mëu a sinánquin Nucën Papa Dios rabi 'en cuacëma banan banaibi 'en cuacë banánribi banati 'ain. A rabi cana 'en cuacëma banan cantanan 'en cuacë banánribi cantati 'ain. **16** Unin cuacëma banan banaquinmi Nucën Papa Dios rabiabi ca min bana cuaquinma an Nucën Papa Diosan bana upí oquin 'unáncëma unicaman mibëtan Nucën Papa Dios rabiti sinántima 'icën. **17** Minmi a banan Nucën Papa Dios rabicë axa asábi 'aínbí camina bëtsi uniribi upitia Jesúsmi sinánun 'aquiniman. **18** Mitsúxmi 'icësamaira oi cana 'ex Nucën Papa Dios rabi unin cuacëma banan banain. 'En usai banati 'unáncë cupí cana Nucën Papa Dios —asábi ca — quixun cain. **19** Usa 'aíshbi cana axa Jesucristomi catamëcë unicama timécë 'ain, unin cuacëma banan 'itsaira banati cuëëncësamaira oi unían cuacë banan banati cuëënin. A banan 'itsamashi banaquinbi unicama atun cuaisabi oquin 'unánmiti ca asábi 'icën.

20 'En xucëantu, tuáratsunën sináncësa oquin camina sinántima 'ain. Ñu 'atima 'ati 'unáncëma 'aísha tuáratsu 'icësaribiti camina 'iti 'ain. 'Iananbi camina bëtsi ñucama sinánquin uni apanën upí oquin sináncësabi oquin sinánti 'ain. **21** Nucën Papa Diosan bana cuënëo ca ésai quia: "Bëtsi banan banaquin cana ènë unicama ñuixunti 'ain, bëtsi nëtënu 'icë unin ca èn 'imicëxun atu cati

'icën. Usaquian cacëxbi ca 'ëmi sinántima 'icë quiax ca Nucën 'Ibu Dios quia". ²² Axa Jesucristomi catamëcë uníxa unin cuacëma banan banaia cuaqueinbi ca raírinën uisai cara quia quixun 'unánquinma a bana sinanima. An sinaniamabi ca Jesucristomi sináncëma unin a bana cuaquein sinánti 'icën, Nucën Papa Diosan 'imicëx sapi ca banaia quixun. Usa 'aínbi ca an sinánmicëxuan Nucën Papa Diosan bana ñuixuncë uníxa banaia cuati aín unicama upiti Jesucristomi sinánti 'icën. Usa 'aínbi ca axa ami catamëisama tancë unicaman a bana cuaqueinbi asérabi ca usa 'icë quixun sinanima. ²³ Aín bana cuacë 'aíshmi mitsux timëax camáxbi Nucën Papa Dios rabi unin cuacëma banan banacëbë ca an mitsúxmi usai 'ia 'unáncëma uni raíri 'imainun axa Jesúsmi sináncëma uni raírinëx atsínti 'icën. Atsínquin mitsúxmi usai banaia cuaquein ca —sapi ca ñunshíanxa —quixun sinánti 'icën. ²⁴ Usa 'aínbi ca timëxunmi mitsun Nucën Papa Diosan sinánmicëxun bana ñuicëbë, axa Jesucristomi catamëcëma uni 'ianan mitsúxmi usai 'ia 'unáncëma uni, ax atsínxon mitsúnmi ñuia cuaquein —a banax ca asérabi 'icën, 'atima ñu cana 'ën 'a —quixun sinánti 'icën. ²⁵ —'En unëxun 'acë ñuribi ca Nucën Papa Diosan isaxa —quixun simánquin ca a ñucama chiquinaquin Nucën Papa Dios rabiti 'icën. Rabianan ca —asérabi ca Nucën Papa Dios mitsubë 'icë —quití 'icën.

Timëax sharáruima banati bana

²⁶ 'En xucéantu, timëax camina èsai 'iti 'ain. Raírinëx camina 'iisa tani cantati 'ain, raírinën camina Nucën Papa Diosan bana ñuixunti 'ain, raírinën camina aña cara Nucën Papa Diosan

mitsu sinánmiala a ñuiquin cati 'ain, 'iisa tani camina raírinëx unin cuacëma banan banati 'ain, raírinën camina uisai quicë cara a bana 'icë quixun ñuixunti 'ain. Timéxun caramina uisa ñu 'ai a 'ai camina camáxbi ami upiti sinani Jesucristo cuéëncésabi oi 'inun sinánmiananti 'ain. ²⁷ Usa 'ain camina unin cuacëma banan Nucën Papa Dios rabi banatisa tani, rabetàxëshi banati 'ain. 'Ianan camina rabé 'imainun achúshtaxëshi banati 'ain. Usa 'aíshbi camina achúshi achúshitaxëshi banati 'ain. Banaquin camina uisai quicë cara a bana 'icë quixun unicama ñuixunti 'ain. Min ñuixuniamca bëtsi unin uisai qui caramina quia quixun ñuixunti 'icën. ²⁸ An uisai quicë cara a bana 'icë quixun ñuixunti 'áima 'ain camina uni timécë anuax Nucën Papa Dios rabi unin cuacëma banan banatima 'ain. Usari banaima camina min nuitu mëúishi ami sinani Nucën Papa Dios rabi abë banati 'ain. ²⁹ Usaribi oquin camina Nucën Papa Diosan sinánmicëxun aín bana ñuixuinsa tanquin rabëxuinshi unicama ñuixunti 'ain. Ñuixuanan camina rabé 'imainun achúshixuinshi ñuixunti 'ain. Ñuixunia camina raírinën —a unin banax cara asérabi Nucën Papa Diosan sinánmicëxa quicë 'icë —quixun cuati 'ain. ³⁰ Usa 'aínbi ca an bana ñuixuncë uni, uni itsínribia bana ñuixuinsa tania isi, nëtëti 'icën. ³¹ Usoquin camina uicamax caramina Nucën Papa Diosan sinánmicë 'ain, an achúshi achúshixun bana ñuixunti 'ain. Usoquin bana ñuixuncëx camina camaxunbi upí oquin Nucën Papa Diosan bana 'unani ami cushicë 'iti 'ain. ³²⁻³³ Nucën Papa Diosax ca aín unicamaxa timéax an bana ñuixuncë unían ñuixuncëxun bana cuatima raíri sharáui banati cuéënimia. Usa 'ain ca raíri

unin bana ñuixuinsa tanquinbi tēnëpaínti 'icën.

Uinu cara timëtia, anuax ca axa Jesucristomi catamëcë unicamax èsai 'ia. Usa 'ain camina usaribiti mitsux 'iti 'ain. ³⁴ Axa Jesucristomi catamëcë unicama timëcë 'ain ca xanu banatima 'icën. Usa 'ixun ca bëbu unixa banaiashi cuati 'icën, Nucën Papa Diosan bana cuënéo quicésabi oquin. ³⁵ Bana upí oquin 'unántisa tanquin ca aín xubunuxun xanun aín bënë ñucáti 'icën. Axa Jesucristomi catamëcë unicama timëcë anuax xanux banati ca upíma 'icën.

³⁶ Camina 'unánti 'ain, mitsu pain ca Nucën Papa Diosan aín bana 'unánun 'imiamma 'icën. — Nuinshi cananuna aín bana 'unani — quixun camina sinántima 'ain. ³⁷ Micama an Nucën Papa Diosan sinánmicëxun uni bana ñuixuncë 'imainun a aín Bëru Ñunshin Upitan sinánmicë unicama, mitsun camina 'unánti 'ain, 'én mitsu cuënëoxuncë banacama, ènëx ca an 'ë sinánmicëxun 'acë 'icë quixun. ³⁸ Ui unin cara usaquin sinánquinma — anbi sinani ca Pablo quia — quixun sinania, a uni camina — asérabi ca aín bana 'icë — quixun sinántima 'ain.

³⁹ 'En xucéantu, cana mitsu cain, an Nucën Papa Diosan sinánmicëxun aín bana uni ñuixuncë 'iti camina sinánti 'ain. Usa 'ixunbi camina Nucën Papa Dios rabia unin cuacëma banan banaxma 'inun uni catima 'ain. ⁴⁰ Usa 'aínbi camina micamax timëax sharáui banatima, bëtsix paían quimainun caini upí oquin sinani banati 'ain.

15

Bamaxbi Jesús baísquia

¹ 'En xucéantu, 'en mitsu ñuixuncë Jesucristo ñui quicë bana, anúan unicama ainan 'inun Nucën Papa Diosan iémiti, a bana cana mitsu sinánmitécëinsa tanin. A bana upí oquin cuati camina Jesucristomi catamétancëx ax quicësabi oi 'in. ² 'En mitsu ñuixuncë bana manucëma 'ianan a bana quicësabi oi 'i camina min ñu 'atima 'acécama éni Nucën Papa Diosnan 'inun iémicë 'ain, asérabi cémëima ami catamëcë 'aish.

³ Jesusan aín bana ñuixunun caíscë unicaman 'ë unánmicë bana, a paínmì 'unánun quixun cana ésaquin mitsu cacëñ: Nun ñu 'aisama 'acë nu térénxunux ca Cristo bamacëxa. Usai ca 'iti 'icë quiax ca Nucën Papa Diosan bana cuënëo quia. ⁴ Bamacëa maíncancëxbi ca rabë nëtë 'iónxa pëcaracëbë baísquiacëxa. Usaía 'iti ñuiquin ca Nucën Papa Diosan 'amicëxun aín unin cuënëocëxa. ⁵ Baísquitancëx ca Pedromi chiquiracëanan aín 'unánmicë unicama, mëcëñ rabë 'imainun rabë uni, amiribi chiquiracëacëxa. ⁶ Usai 'itancëx ca 'aisamaira, quinientos uni timécë acamamiribi chiquiracëacëxa. A unicamax ca raíri bamacëxa. Aín patsanëx ca bamacëma paín 'aish tsotia. ⁷ Usai 'ianan ca Jacobomiribi chiquiracëanan an aín bana ñuixunun caíscë unicamamiribi chiquiracëtécëancëxa.

⁸ Acamami chiquiracëtancëx ca 'ëmiribi chiquiracëacëxa. 'Ex aín 'unánmicë uni 'icëmabi ca an 'ë ami sinánun sinanamiacëxa. Usa 'ain ca acamami pain chiquiracëa 'aish 'ëmiribi chiquiracëacëxa. ⁹ 'Ex axa Jesucristomi catamëcë unicama bëtsi bëtsi ocë 'aish cana 'ex Jesusan aín bana ñuixunun caíscë uni raíribë sënénma

'aish acama meuraira 'ain. Usa 'aish an caíscë uni 'iisama 'icëbi ca 'ë aín bana ñuixunun cacëxa. ¹⁰ Nucën Papa Diosan nuibaquin 'imicëx cana 'ëx béráma 'iásama 'ain. Ñancáma ca 'ë aín uni 'imiacëxa. 'Imicëxun cana aín 'unánmicë unicaman 'acësamaira oquin a ñuiquin unicama ñuixuan. Ñuixunquinbi cana 'ënbí 'acëma 'ain, Nucën Papa Diosan aín cushin 'amicëxuинши cana 'an. ¹¹ A aín bana ñuixunun Jesusan caísa unicaman ñuixuncë banasaribi ca 'ën unicama ñuixuncë bana 'icën. Nun a bana ñuixuncëxun cuati camina —a banax ca asérabi 'icë —quixun sinani Jesucristomi catamëacën.

Bama 'aíshbi ca uni baísquiti 'icë quicë bana

¹² ¿Nun mitsu —Cristo ca bamaxbi baísquiacëxa —quixun ñuixuncëxi caramina uisa 'aish mitsu raírinëx uni isa bama 'aish baísquitima 'icë quin? ¹³ Bama 'aísha Jesucristo utécëncëbë uni baísquitima 'ain ca Cristo baísquiamma 'itsíanxa. ¹⁴ Cristoa baísquiamma 'ain ca nun ñuixuncë bana cëmë 'itsíanxa. Mitsúxmi Jesucristomi catamëcë axribi ca ñancáishi 'itsíanxa. ¹⁵ Cristo baísquimiamma 'ain cananuna —Nucën Papa Diosan ca Cristo baísquimiacëxa —qui cëmëtsian. Unicamaxa ax utécëncëbë baísquitima 'ain ca Cristoribi baísquiamma 'itsíanxa. ¹⁶ Uni bama 'aíshbi baísquitima 'ain ca Cristoribi baísquiamma 'itsíanxa. ¹⁷ Cristo baísquiamma 'ain ca mitsúxmi ami catamëti ax ñancáishi 'itsíanxa. Usa 'ain camina mitsun ñu 'aisama 'acëcama térëncëma 'aish usabi 'itsían. ¹⁸ Cristo baísquiamma 'ain ca axa ami catamëti bama unicamax abëma 'itsíanxa. ¹⁹ Aín nëtënuaxribi cana ainan 'iti 'ai quixun sinanima, ènë nëtënuaxëshi

Cristonan 'iti sináncë 'aish cananuna uni raíri 'icésamaírai masá nuituti bënëtsian.

²⁰ Usama ca. Bamatancëxbi ca Cristo asérabi baísquiacëxa. Cristo baísquia usaribiti ca axa ami catamëcë unicama bama 'aíshbi ax utëcëncëbë baísquinuxun 'aia. ²¹ Achúshi uni 'uchaa cupí ca camabi uni bamaia. Usaribiti ca achúshi uni baísquia cupí axa ami catamëcëcama bama 'aíshbi ax utëcëncëbë baísquiti 'icën. ²² Adanën ñu 'atima 'a cupí ca aín rëbúnquicama ñu 'atima 'ai bamaia. Usa 'aínbi ca Cristonan 'aish uni bama 'aíshbi baísquitancëx tsótí 'icën. ²³ Nucëن Papa Diosan mëníosabi oi ca Cristo pain baísquiacëxa. Baísquitancëx naínu cuan 'aísha ax utëcëncëbë ca aín unicama baísquiti 'icën. ²⁴ Nucëن Papa Dios axëshia 'Apuira 'inun, ca Cristonën utëcëñquin ñunshin 'atima 'imainun an Nucëن Papa Dios quicësama oquin ënë nëtënu xun uni sinánmicë cushicama cëñuti 'icën. ²⁵ Nucëن Papa Diosan 'imicëxun ca Cristonën 'Apu 'ixun axa ami nishcë unicama 'ibuaquin ax quicësabi oquin 'anun 'imiti 'icën. ²⁶ Usotancëxun ca uni bamatima oquin 'imiti 'icën. ²⁷ Nucëن Papa Diosan 'imicëx ca Cristo camabi uni, camabi ñu aín 'ibu 'ia. Usai ca Nucëن Papa Diosan bana cuënëo quia. A bana quicësabi oi Cristo ax Nucëن Papa Diosan 'imicëx camabi uni, ñu, acaman 'ibu 'aíshbi ca ax Nucëن Papa Dios, an camabi ñun 'ibu a 'imicë, aín 'ibuma 'icën. ²⁸ A camabi uni 'imainun camabi ñun 'Ibu 'imicë 'ixun, ca Cristonën Nucëن Papa Dios —mix camina 'ën 'Apuira 'ai —quixun canuxun 'aia. Usai 'icëbë ca Nucëن Papa Dios aín unicama 'imainun uisa ñu cara, aín cushi 'iti 'icën.

²⁹ ¿Uni bama 'aish Cristo utëcëncëbë baísquitima

'ain cara uisax uni raírinëx axa Jesucristomi catamëcë unicama bama abë 'iti sinani nashimicë 'iti 'ic? Ca 'itsíanxma. ³⁰ Bama 'aísha uni baísquitima 'ain carana uisa cupí unian 'ë bëtsi bëtsi ocëxunbi Jesucristo ñuiquin bana ñuixuan. Cana 'acëma 'itsían. ³¹ 'En xucéantu, Nucën 'Ibu Jesucristonén 'amicëxun 'en micama a ñuiquin bana ñuixuncëx camina ami sinan. Mitsúxmi ami sináncë cupí cana cuëeinra cuëenin. Usa cupí cana cuëeni quixun 'unáncésaribi oquin cana 'unanin, 'ëx Jesucristonan cupí cana uinu carana 'ai, uinu carana cuani anuax sapi cana bamati 'ai quixun. ³² Efeso ëmanu 'icë unicamax pianancë ñuinasa 'aish, 'ëmi nishcëxunbi Cristo ñuiquin a unicama bana ñuixunia ca acaman 'ë bëtsi bëtsi oxa. Usa 'aínbì ca bamatancëxa Cristo baísquia 'aínbì 'ëx unin bëtsi bëtsi ocë 'inuxun bana ñuixuncë ax ñancáishi 'itsíanxa. Unia bama 'aish Cristo utécëncëbë baísquitima 'ain cananuna uni raírinëxa quicësaribiti èsai quitsían: "Bëtsi nëtënbì cananuna ashiti bamati 'ain. Usa 'ain cananuna bamacëma pain 'ixun pucháquin pianan xëai nux cuëencësa oíshi 'iti 'ain".

³³ 'Atimati banacë unínma mi parania ca bérúancat. Èsaía uni quicë bana ax ca asérabi 'icën: "Upí 'ixunbi 'atimativa bëtsi banaia cuaquin ca unin 'atimaquin sinánquin ñu 'atima 'ati 'icën". ³⁴ Micama raírinën uisai 'iti cara Nucën Papa Dios cuëenia quixun sináncëma 'ixun camina ñu 'atima 'ain. Ñu 'atima 'acë 'aíshmi rabínun quixun cana èsaquin mitsu cain. Usa 'ain camina ami sinanati ax cuëencësabi oi 'iquin ñu 'atima 'atima 'ain.

Uisai cara uni bama 'aíshbi baísquiti 'icë quicë

bana

35 Raíri unix sapi ca quiti 'icën: —¿Uisai cara uni bama 'aish Cristo utëcëncëbë baísquiti 'ic? ¿Baísquiax cara uisa uni 'iti 'ic?" **36** Usaía quicë uni ax ca bana cuacëma unisa 'icën. Ënëx ca èsa 'icën. Unian 'apácëx ca ñu ènxë aín íxa cotanun aín nami chëquia. **37** Trigo 'apánan bëtsi ñuribi 'apáquin ca unin aín i 'apáquinma aín bëruishi 'apatia. **38** An mëníosabi oquin ca Nucën Papa Diosan ñu ènxë 'apácë anua aín i comiquin canimia. Bëtsi bëtsi ñu ènxë ca aín íxa uisa cara, usa 'itánun canimia. **39** Camabi ñux ca mëscú 'icën. Unix ca ñuina iscësama 'icën. Men nicë ñuinanëx ca ñu pëchiñu iscësama 'icën, ñu pëchiñunëx ca bacanu 'icë ñuina iscësama 'icën. **40** Naínu 'icë ñux ca menu 'icë ñu iscësama 'icën. Naínu 'icë ñux ca upí 'icën, 'imainun ca menu 'icë ñuxribi upí 'icën. Usa 'aíshbi ca naínu 'icë ñun upí ax menu 'icë ñun upí iscësama 'icën. **41** Usa 'ain ca barín pëcacë ax bëtsi 'icën. 'Uxën pëcacëribi ca bëtsi 'icën. Usaribiti ca 'ispan pëcacë bëtsiribi 'icën. Usa 'ixun ca camabi 'ispan bëtsin pëcacësaribi oquin pëcaima. Usa 'aíshbi ca camáxbi upí 'icën. **42** Usaribiti ca uni bama 'aish baísquicë, ax bamacëma pain 'aish uni 'icësaribiti 'itima 'icën. Uni bamacë maíncë ax ca aín nami, aín xo acamax chëquia. Usa 'aíshbi ca baísquitancëx chëquitëcënux bamatëcëntima 'icën. **43** Bamacë maíncëx 'aisama 'itancëxbi ca baísqui upíra upí 'iti 'icën. Bamacë maíncëx aín cushi 'áima 'itancëxbi ca baísqui cushi 'iti 'icën. **44** Ènë menua tsócé unicamax ca aín nami, aín xo, acamax chëquiti 'icën. Usa 'aíshbi ca bama 'aish baísquitancëx aín nami, aín xo, acamax bëtsi 'aish chëquitima 'icën. Axa chëquiti nami, xo

acamañu 'iá 'aíshbi ca axa chëquitima nami, xo,
acamañu 'inuxun 'aia.

⁴⁵ Acama ñui ca Nucën Papa Diosan bana cuënëo
ësai quia: “Nucën Papa Diosan a pain unio uni,
Adán, ax ca sinánñu 'ianan banañu 'ianan an ñu
'ati 'iacëxa”. Usa 'aínbi ca Cristo, Adánsaribi uni
'ixunbi an Nucën Papa Diosnan 'inun uni iémiquin
abë chëquítimoi nêtétimoia tsónun 'imiti, a 'icën.

⁴⁶ Axa chëquitima namiñu pain ca uni 'itima 'icën.
Axa chëquiti namiñu pain 'itancëx ca uni axa
chëquitima namiñu 'iti 'icën. ⁴⁷ A pain unio uni ax
ca me 'acë 'iacëxa. A caxua ucë ax ca me 'acëma,
naínuaxa ucë, Nucën 'Ibu Jesucristo, 'iacëxa. ⁴⁸ A
pain uniocë unixa me 'acë 'iásaribi ca ñë menu 'icë
unicama 'icën. Usa 'aínbi ca uicamax cara ainan
'icë acamax naínu 'icë Jesucristo, asaribi 'iti 'icën.
⁴⁹ A pain me 'acë uni ax ca namiñu 'ianan xoñu
'iacëxa. Usa cananuna nuxribi 'ain. Usa 'aíshbi
cananuna nux ainan 'aish Jesucristonén namis-
aribi 'iti 'ain.

⁵⁰ 'En xucéantu, ñesaquin cana mitsu cain, nucën
nami, nucën xo, acamax ca Nucën Papa Diosan
nêtënu 'itima 'icën. Aín nêtënu 'icë ñucamaxa
chëquitima 'ain ca chëquiti ñucamax anu 'itima
'icën. ⁵¹ Unin 'unánma ñu cana mitsúnni 'unánun
quixun ñesaquin ñuin, camáxira cananuna bama-
timá 'ain. Bamacëma 'aíshbi cananuna camáxbi
bëtsi 'iti 'ain. ⁵² Nuxnu bëriquicë usariishi cana-
nuna bënétishi aín manë banañua banocëbëishi
bëtsi 'iti 'ain. Usai 'i cananuna bama 'aish
amiribishi bamatécëntimoi baísquiti 'ain. Usai
'imainun cananuna bamacëmacama nuxribi bëtsi
'iti 'ain. ⁵³ Nun nami, nun xo, acama chëquiti
'aíshbi cananuna bëtsi 'aish nun nami, nun xo

acama chëquitima 'ain. Usari ca nun nami, nun xo acamax bamati 'aíshbi amiribishi bamatécéntimoi 'iti 'icën. ⁵⁴ Nun nami, nun xo, acama chëquiti aíshbia bëtsi 'aish chëquitima 'ianan nun nami, nun xo, acamax bamatécéntimoi 'icë 'ain ca Nucëن Papa Diosan bana cuënëo quiásabi oi 'iti 'icën. A bana ca ësai quia: "Bama 'aíshbi ca baísquiax uni bamatécéntimoi tsótí 'icën. ⁵⁵ Usaía 'icëbë ca bamaquin anun unin paë tanti 'áíma 'iti 'icën. Bama 'aíshbi ca uni bamatécéntimoi tsótí 'icën". ⁵⁶ Alín 'ucha cupí ca unicama chëquinux bamaia. Nucëن Papa Diosan bana cuënëo anua ca unin 'unania, uisa ñu 'ati cara 'ucha 'icën, uisa ñu 'ati cara upí 'icë quixun. A bana quicësoi 'ima ca uni 'uchaia. ⁵⁷ Usa 'áíbi cananuna Nucëن 'Ibu Jesucristo cupí nun 'uchacama téréncë 'aish bamatimi racuëtima ax utécéncëbë baísquitancëx bamatécéntimoi tsótí 'ain. Usaquin 'unánquin cananuna cuëenquin Nucëن Papa Dios —asábi ca —quixun cain.

⁵⁸ 'En nuibacë xucéantu, uisa ñu cara 'icëbëbi camina éníma ami catamëti Nucëن 'Ibu Jesucristo cuëëncësabi oi 'iquin aín bana unicama ñuixunti 'ain. Camina 'unanin, usaquinmi Cristonëan cushiocëxun 'acë ax ca ñancábimi 'acëma 'icën. Usaquin 'unánquin camina énquinma mitsun 'acësamaira oquin nëtë camabi 'ati 'ain.

16

Axa Jerusalénu 'icë Jesucristomi catamëcë unicama curíqui buánmia

¹ Axa Jesucristomi catamëcë unicama curíqui 'inánti ñuquinmi 'ë ñucácëxun cana mitsu cain, 'ën Galacia menu 'icë unicama cacësabi oquin

camina mitsúnribi curíqui 'inánti 'ain. ² Domingo nêtëcaman camina mitsu achúshi achúshinën mitsúnmi bicë curíqui uiti caramina 'inánuxun nanti 'ai quixun upí oquin sinántancëxun min xubunuxun nanti 'ain. 'Ex bëbacëbëtan 'atima cupí camina usaquin 'ati 'ain. ³ Mitsúnmi nancë curíquia an Jerusalénu buánti camina uni raíri caísti 'ain. Usa 'ain cana bëbaquin, 'en a unicama mitsúnmi nancë curíqui acëñun uisa cupí cara atux cuania quixun caquin cuëñéoxun quirica 'inánquin, Jerusalénua a buani cuantánun xuti 'ain. ⁴ 'Exribi cuanti asábi 'ain ca a unicamax 'ëbë cuanti 'icën.

Pablo Macedonia me 'imainun Corinto émanu cuanti sinan

⁵ Macedonia mecamanu cuanti cana sinanin. Anu cuantancëx cana anuax mitsu isi cuanti 'ain. ⁶ Cuantancëx bëbatancëx sapi cana mitsunu pan 'iti 'ain, anuxun mita inúmi. 'Itancëx anuax cuania camina 'en cuanti 'ë mënioxuncanti 'ain. ⁷ Inúquinshi mitsu isti cana cuëënimana. Nucën 'Ibu Jesucristo cuëëncëbë cana mitsubë 'ëora pain 'i cuanti 'ain. ⁸⁻⁹ Efeso énuxun 'en a ñuiquin bana ñuixunia cuati cuëëni ca 'itsa uni Cristomi catamëtia. Usaíá 'icëbëtanbi ca 'itsa uniribi 'en ñuicë bana cuaisama tanquin timanan 'en ñuixunxunma 'anun 'ë 'imitisa tania. Usa 'ain cana Pentecostes nêtë utámainun Efeso éma énu pan 'iti sinanin.

¹⁰ 'En 'acësaribi oquin ca Timoteonën Nucën 'Ibu Jesucristo ñuiquin unicama bana ñuixunia. Usa 'ain camina axa bëbaia upí oquin biti 'ain, mitsubë 'aísha upí oquin sinani cuëënen. ¹¹ Usa 'ain camina a ñui uisaíbi banacantima 'ain. Axa nucën xucéantu raíribë aia cana cainin. Usa 'ain camina

mitsubë 'itancëxa ñu unun anúan uti ñu 'inánan upí oxun xuti 'ain.

12 Nucën xucën, Apolo, a ñuiquinmi mitsun 'ë ñucácë, a ñuiquin cana mitsu cain, a cana axa Jesucristomi catamëcë uni raíribëa mitsu isi cuantánun quixun can. Cacëxbi ca bërí cuainsama tanxa. Usa 'ain ca uinsaran cara cuanti 'icë quixun isti 'icën.

Pablonéan ashiquin bérúanxa 'icánun quixun ca

13 Mina 'atima ñu 'ai quiax bérúancaquin camina uisa ñu cara 'icëbëbi manutima Jesucristomi catamëti 'ain. Ami catamëti camina unimi racuëtima an cushiocë 'iti 'ain. Upí sinánñu unían sináncësa oquin camina sinánti 'ain. **14** Uisa ñu caramina 'ain a 'aquin camina uni nuibaquin 'ati 'ain.

15 'En xucéantu, camina 'unanin, Acaya menu 'icë raírinëxa 'icëma pan 'ain ca Estéfana 'imainun aín xubunu 'icëcamax Jesucristomi catamëacëxa. Ami sinánquin ca axa Jesucristomi catamëcë unicama 'aquinquin ñu 'axunia. —Esaquin nun 'ati ñenëx ca nun ñu mëëti 'icë —quixun ca sinánxa. **16** A unicamabë upí 'ianan camina aín bana cuati 'ain. An 'acësaribi oquin ñu 'acë unicama 'imainun an unicama 'aquinquin ñu mëëcë unicama camina abë upí 'ianan aín bana cuati 'ain. **17** Estéfanas, Fortunato, Acaico acamaxa mitsunuax 'ë isi ucëbë cana cuëean. 'Ebëma 'ixunmi mitsun 'ë 'axuntima 'aínbì ca a unicaman 'ë ñu 'axuanxa. **18** Mitsúnnmi xucëxa ucëbë cana cuëean. Usaribiti camina mitsúxbibi acama 'ënu unun xuti cuëean. Usa unicama camina ax ca upí uni 'icë quixun 'unánti 'ain.

19 Asia menu 'icëcama axa Jesucristomi catamëcë, acaman ca bërúanxmi 'inun mitsu camia. Aquila 'imainun Priscila 'imainun aín xubunu timécëcama, an ca Nucën 'Ibu Jesucristomi sináncë 'ixun bërúinroxmi 'icánun quixun 'ë mitsu camia. **20** Axa Nucën 'Ibu Jesucristomi catamëcë uni raíricamanribi ca mitsu bërúanxmi 'icanun camia. Jesucristo cupí mitsun nuitu upí 'aish camina nuibanani bërúanxa 'inun bëtsibë bëtsibë cananti 'ain.

21 'Ex Pablo 'ixun 'ënbi cuënëoquin cana bërúanx mi 'icanun cain.

22 Uí unin cara Nucën 'Ibu Jesucristo sinaníma ax ca Nucën Papa Diosan iscëx 'aisama 'icën. Nucën 'Ibu Jesucristo axa uti cana 'ex cuëenin.

23 An mitsu upiti bucunun nuibaquin 'a quinti cana cuëenin. **24** Mitsúxribimi 'ësaribi Cristo Jesúsnan 'icë cana micama sinanin. Ashi, Pablo.

**Nukën 'Ibu Diosan ain unikama 'inan ain
bana**
New Testament in Cashibo-Cacataibo
(PE:cbr:Cashibo-Cacataibo)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cashibo-Cacataibo

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Cashibo-Cacataibo

cbr

Peru

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cashibo-Cacataibo

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are
licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,
please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
c8d73d75-386c-5f5e-a601-116dba3dae9b